

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00

F: 01 428 47 33

E: gp.mnz@gov.si

www.mnz.gov.si

Številka: 007-11/2024/XXX

Ljubljana, dne 10. 6. 2024

EVA 2024-1711-0001

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (EVA 2024-1711-0001), skrajšani postopek – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne pod točko sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (EVA 2024-1711-0001) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po skrajšanem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje obravnava v Državnem zboru Republike Slovenije po skrajšanem postopku v skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21 in 58/23), saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona, ki se nanašajo na uskladitev glede na dejstvo, da policija s 1. 1. 2023 ne izvaja več mejne kontrole na kopenskih mejah s sosednjimi državami, na razmejitev nepremičnin, na tiste, ki so nujne za opravljanje nalog iz pristojnosti policije ter s tem povezano zmanjšanje stroškov iz naslova upravljanja nepremičnin in na nadgradnjo normativnega okvirja posameznih določb na področju opravljanja policijskih nalog in izvajanja policijskih pooblastil.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
<ul style="list-style-type: none"> – dr. Darijo Levačič, generalni direktor, Direktorat za policijo in druge varnostne naloge, Ministrstvo za notranje zadeve, – Nika Lošič Ošlak, generalna direktorica, Direktorat za logistiko, Ministrstvo za notranje zadeve, – mag. Senad Jušič, generalni direktor policije, Generalna policijska uprava.
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
<p>Pri pripravi dela ali celotnega gradiva zunanji strokovnjaki niso sodelovali.</p>
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
<ul style="list-style-type: none"> – Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve, – Helga Dobrin, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve, – Tina Heferle, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve, – dr. Darijo Levačič, generalni direktor, Direktorat za policijo in druge varnostne naloge, Ministrstvo za notranje zadeve, – Nika Lošič Ošlak, generalna direktorica, Direktorat za logistiko, Ministrstvo za notranje zadeve, – mag. Senad Jušič, generalni direktor policije, Generalna policijska uprava.
5. Kratek povzetek gradiva:
<p>S predlogom zakona se:</p> <ul style="list-style-type: none"> – v 3. členu črta tretje točka, ker nima narave opredelitve izraza, ampak se z njo dejansko ureja določeno vprašanje. Ker se s predlogom zakona določa prenehanje veljavnosti Zakona o graditvi objektov na mejnih prehodih (ZDVGOMP), pri čemer se s predlaganima novima 24.a in 24.b členoma ureja vsa relevantna vsebina, ki se nanaša na upravljanja z objekti in napravami na t. i. strateških mejnih območjih, območjih mejnih prehodov kot so določeni z Uredbo o določitvi mejnih prehodov v Republiki Sloveniji, se predlaga črtanje 3. točke 3. člena ZNDM-2.; – nadomesti obstoječi 9.a člen z novim členom in se črta 9.b člen. Dosedanja povračilo dela stroškov občinam zaradi povečanega nadzora državne meje (9.a člen) in povračilo dela stroškov občinam zaradi izrednih dogodkov (9.b člen) se nadomestita z novim 9.a členom, ki določa finančno nadomestilo občinam zaradi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah, vzpostavitve začasnih nastanitvenih kapacitet za nastanitev vlagateljev namere za vložitev prošnje za mednarodno zaščito v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito in zaradi zabeleženega povečanega števila nedovoljenih vstopov tujcev v državo; – v členih 10, 19, 23 in 44 se besedilo »za promet« nadomesti z besedilom »za infrastrukturo« in s tem se zagotovi pravilno navedbo pristojnih ministerstev; – z dopolnitvijo 15. in 45. člena z namenom enakopravne obravnave slovenskih državljanov v razmerju do državljanov Evropske unije določa, da državljan Republike Slovenije lahko zapusti Slovenijo z veljavno osebno izkaznico ali veljavnim potnim listom ter določa prekršek za kršitev navedene določbe; – v 16. členu se besedilo »zračnem prometu« nadomesti z besedilom »mednarodnem zračnem prometu« in besedilo »pomorski promet« nadomesti z besedilom »mednarodni pomorski promet«, s tem se ureja obveznosti z vidika mejne kontrole v tranzitnem prometu; – z novima 24.a in 24.b členoma določa strateška mejna območja in obseg strateških mejnih območij, vsebine, ki se nanašajo na gradnjo, postavitve in prostorsko ureditev le-teh ter vsebine, ki se nanašajo na upravljanje nepremičnega premoženja na strateškem mejnem območju, mejnih prehodov in nekdanjih mejnih prehodov na kopenskih mejah; – v 25. členu naredi nomotehnična sprememba in popravek besedila s črtanjem besedila »po predpisih o graditvi objektov in naprav« in nadomestitvijo besede »katerem« z besedo »katerih«; – z dopolnitvijo 26. člena obveznosti poveljnika plovila prenesejo tudi na poveljnika plovila v mednarodnem zračnem prometu;

- z dopolnitvijo 29. člena se določa kaj zajema kontrola potnikov, od preverjanja dokumentov za prestop državne meje skupaj s preverjanjem biometričnih podatkov ter z ugotavljanjem identitete osebe, ki namerava prestopiti državno mejo, in drugih pogojev za prestop in preverjanje osebe z odvzemom prstnih odtisov ter preverjanje drugih telesnih identifikacijskih značilnosti;
- z dopolnitvijo 30. člena pri pooblastilu kontrole prevoznega sredstva in stvari določa izjema od pravice prisotnosti lastnika oziroma posestnika stvari pri izvedbi navedenega pooblastila;
- s spremembo v 35. členu se določa nov standard za izvajanje izravnalnih ukrepov;
- s spremembo 35.b člena določa nov standard za izvedbo izravnalnega ukrepa »kontrola osebe, pregled prevoznega sredstva in stvari«;
- s prehodnimi določbami se določa časovni okvir sprejetja podzakonskih predpisov, ki izhajajo iz 9.a in 24.a člena zakona, preneha veljavnost Zakona o graditvi objektov na mejnih prehodih, 5. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi in podzakonski predpisi glede določitve ureditvenih območij menih prehodov, izdani na podlagi Zakona o graditvi objektov na mejnih prehodih, ki pa se uporabljajo do uveljavitve podzakonskega predpisa iz tretjega odstavka novega 24.a člena zakona.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA/NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Predlagane spremembe in dopolnitve zakona, ki se nanašajo na ureditev strateških mejnih območij ter na prenos še aktualnih vsebin iz Zakona o graditvi objektov na mejnih prehodih (ZDVGOMP) nimajo neposrednih finančnih posledic za državni proračun, saj so stroški upravljanja, vzdrževanja in obratovanja mejnih prehodov posledica prevzema upravljanje mejnih prehodov na podlagi določb ZDU-1K, ko je od 1. januarja 2022 Ministrstvo za notranje zadeve postalo upravljavec nepremičnin na območju mejnih prehodov.

Zaradi spremembe 9.a člena zakona bo občinam namenjeno finančno nadomestilo zaradi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah. Do sedaj so bila ta sredstva za namene zahtevkov občin za obnovo infrastrukture zaradi povečanega nadzora državne meje v letih 2020 v višini 2,8 milijona evrov, od tega je bilo izplačanih 2,8 milijona evrov. V letu 2021 je bilo namenjenih sredstev 3,5 milijona evrov, od tega jih je bilo 3,4 milijona evrov izplačanih, v letu 2022 je bilo namenjenih 5 milijonov evrov, izplačanih je bilo 4,1 milijona evrov, v letu 2023 pa je bilo namenjenih 2,5 milijona evrov, od tega jih je bilo izplačanih 2,2 milijona evrov. V letu 2024 je za ta namen načrtovanih 2,0 mio EUR.

S predlaganim zakonom bodo posredno nastale pozitivne finančne posledice. Ministrstvo za notranje zadeve je namreč izdelalo Načrt rednega vzdrževanja in upravljanje na lokacijah bivših mejnih prehodov, iz katerega izhaja, da znaša letni znesek za upravljanje in vzdrževanje trenutno določenih nekdanjih strateških mejnih prehodov 3.000.000,00 EUR in še dodatnih 700.000,00 EUR letno za

stroške obratovanja. Finančne posledice so izračunane na podlagi realizacije sklenjenih pogodb s področja upravljanja in vzdrževanja ter izstavljenih računov za obratovalne stroške. S predlaganim zakonom, na podlagi katerega bo možna razmejitev nepremičnin znotraj določenih strateških mejnih območij, bo možno slediti zmanjševanju stroškov, saj bodo dopuščene tako odtujitve kot tudi prenosi pravice upravljanja z nepremičninami. Cilj, ki se ga zasleduje, je doseči vsaj 30 % zmanjšanje stroškov na letni ravni. Stroški vezani na vsebino iz tega odstavka se krijejo iz proračunske postavke 5861 Mejni prehodi na zunanji meji EU in so za leto 2024 načrtovana v višini 1.300.000,00 EUR in v enakem znesku tudi za leto 2025.

Iz naslova predloga zakona je tako pričakovati pozitivne finančne posledice v višini 1.110.000,00 EUR. Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna		2.000.000		
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
PU 1711 MNZ RS	1711-17-0001 Urejanje notranjih zadev	200097 - Povračila občinam ob zunanji schengenski meji – povečan nadzor državne meje	2.000.000	0
PU 1714 POLICIJA	1714-17-0001 Nadzor meje in izvajanje predpisov o tujcih	5861 – Mejni prehodi na zunanji meji EU	1.300.000	1.300.000
SKUPAJ			3.300.000	1.300.000
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

/

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

DA/NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: **DA/NE**
- Združenju občin Slovenije ZOS: **DA/NE**
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: **DA/NE**

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija in posredovan v strokovno usklajevanje Združenju občin Slovenije, Združenju mestnih občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije, Varuhu človekovih pravic, Komisiji za preprečevanje korupcije, Zagovorniku načela enakosti, Informacijskemu pooblaščenču, Sindikatu policistov Slovenije in Policijskemu sindikatu Slovenije.

Pripombe strokovne javnosti in opredelitev predlagatelja bodo po končanem strokovnem usklajevanju podrobneje prikazani v 7. točki uvodne obrazložitve predloga zakona.

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA/NE

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA/NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

DA/NE

Boštjan Poklukar
minister

Priloge:

- predlog sklepa Vlade Republike Slovenije,
- predlog zakona,
- priloga 2,
- MSP test.

Datum:
Številka:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne pod točko sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (EVA 2024-1711-0001) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po skrajšanem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

**PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O NADZORU DRŽAVNE MEJE**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o nadzoru državne meje¹ velja od leta 2007, njegove določbe pa so bile oblikovane zaradi dokončne uskladitve pravnega reda Republike Slovenije s pravnim redom Evropske unije na področju nadzora meje. Zakon je določil organe, pristojne za izvajanje Uredbe (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah)², in uzakonil rešitve za izvajanje nadzora prihodnjih notranjih meja oziroma način izvajanja mejne kontrole na notranjih mejah Evropske unije v tako imenovanem prehodnem obdobju, to je od trenutka pridružitve Republike Slovenije Evropski uniji do popolne pridružitve schengenskemu prostoru.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2A)³ je na novo določil zakonsko podlago za izvajanje izravnalnih ukrepov v Republiki Sloveniji. Migracijska kriza v drugi polovici leta 2015 je zahtevala učinkovito odzivanje policije na vse varnostne grožnje. Po postavitvi ograje na madžarski meji se je migracijski tok preusmeril čez našo državo. Grčija in Turčija nista vzpostavili ustreznega nadzora nezakonitega prehajanja mej, zato so morale druge države članice Evropske unije (Hrvaška, Slovenija in Avstrija) vzpostaviti učinkovite ukrepe za obvladovanje nadzorovanega prehajanja schengenske meje. Zakon o spremembah in dopolnitvi Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2B)⁴ je določil, da policija sme postaviti, namestiti in uporabljati tehnična ali druga sredstva za opravljanje nadzora državne meje ali preprečevanje nedovoljenega prehajanja državne meje. Za uspešno izvedbo teh nalog in nalog, predpisanih s pravnim redom Evropske unije, policisti lahko uporabljajo zemljišča in vodne površine ne glede na lastništvo, lastniki pa morajo policiji omogočiti prost dostop in gibanje za nemoteno opravljanje nalog nadzora državne meje. V skladu s tem so bili sprejeti nekateri ukrepi, med njimi tudi postavitev začasnih tehničnih ovir.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2D)⁵ je poenostavil vodenje postopkov ustanovitve služnosti v javno korist in določitve višine odškodnine ter obdobje obremenitve zemljišča. Zakon o dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2E)⁶ je prepovedal vsakršno ravnanje posameznika ali skupine, ki se z namenom nadzora državne meje izvaja na način, ki je enak ali podoben oblikam opravljanja policijskih nalog pri izvajanju nadzora državne meje, ali ki ovira policijo pri izvajanju nadzora državne meje ali spodbujanju tovrstnih dejanj. Zakon o dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2F)⁷ je vzpostavil pravno podlago za vpis služnosti v zemljiško knjigo tudi na nepremičninah, katerih solastnica je Republika Slovenija, ter posledično tudi izplačilo odškodnine upravičencu in vknjižbo služnosti v javno korist na podlagi sklenjene pogodbe o ustanovitvi služnosti v javno korist zaradi postavljenih začasnih tehničnih ovir ne glede na že vknjiženo prepoved

¹ Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo, 15/13 – ZNPPol, 5/17, 68/17, 47/19, 139/20, 161/21, 29/22 in 76/23; ZNDM-2.

² UL L št. 77, z dne 23. 3. 2016; str. 1.

³ Uradni list RS, št. 77/09.

⁴ Uradni list RS, št. 5/17.

⁵ Uradni list RS, št. 47/19.

⁶ Uradni list RS, št. 139/20.

⁷ Uradni list RS, št. 161/21.

odtujitve ali obremenitve na posameznem zemljišču. Zakon o dopolnitvi Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2G)⁸ je vzpostavil pravno podlago za delno povrnitev stroškov občinam ob državni meji, nastalih zaradi povečanega nadzora državne meje. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2H)⁹ se je s ciljem enake obravnave lastnikov zemljišč, ki jim je bila otežena raba zemljišča zaradi postavljene ograje, določila pravna podlaga za izplačilo odškodnine tudi lastnikom, kjer postopki za ustanovitev služnosti v javno korist še niso zaključeni in zato služnost v javno korist še ni bila ustanovljena. Z zakonom je bila vzpostavljena tudi pravna podlaga za vodenje evidence izvedenih mejnih kontrol potnikov, v kateri je določen obseg obdelave in hrambe osebnih podatkov in določeneje urejen obseg evidence izvajanja izravnalnih ukrepov, vključno s skrajšanjem roka hrambe podatkov v navedeni evidenci.

Z vstopom Hrvaške v schengensko območje je le-ta s 1. 1. 2023 prevzela polno odgovornost za izvajanje varovanja zunanje schengenske meje. Slovenija je prenehala z izvajanjem nadzora (nekdanje zunanje schengenske) kopenske meje s Hrvaško, ki je postala notranja meja. Policijske postaje, ki so doslej izvajale mejno kontrolo, so bile z reorganizacijo ukinjene, ustanovile so se nove policijske postaje za izravnalne ukrepe na policijskih upravah, kjer teh enot še ni bilo, oziroma kadrovske popolnile obstoječe. Policijske postaje izvajajo izravnalne ukrepe na podlagi analiz tveganja ter upoštevajoč dosedanje izkušnje, pridobljene pri varovanju državne meje (izogibanje migrantov prometnim povezavam in naseljem, uporaba različnih taktik gibanja po terenu npr. ponoči, zgodnjem jutranjem ali večernem mraku, z uporabo različnih navigacijskih in komunikacijskih naprav).

Najpomembnejša sprememba v delovanju slovenske policije je prenehanje izvajanja mejne kontrole na meji s Hrvaško (z izjemo situacij v primeru uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah po določbi 36. člena ZNDM-2¹⁰). Z vstopom Hrvaške v schengensko območje so postale vse kopenske meje, ki jih ima Slovenija s sosednjimi državami, notranje schengenske meje, s čimer so se ukinili tudi vsi mejni prehodi (gre za skupno 57 mejnih prehodov različnih kategorij: 32 mejnih prehodov za mednarodni promet (cestni in železniški) ter 25 cestnih mejnih prehodov za obmejni promet). Mejna kontrola na zunanjih mejah se tako ohranja na treh mejnih prehodih za zračni promet (Brnik, Maribor in Portorož) ter dveh morskimi mejnih prehodih (Koper: luka, pomol, potniški terminal in Piran). Po vzoru delovanja policije na meji z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, se tudi na meji s Hrvaško oziroma mednarodnih cestnih povezavah intenzivneje izvajajo izravnalni ukrepi. Ob upoštevanju problematike nedovoljenih migracij v regiji (predvsem na balkanski poti) policija redno spremlja vse razpoložljive informacije in temu prilagaja delovanje z izravnalnimi ukrepi ob državni meji oziroma notranjosti države.

Slovenija se je v preteklem letu soočala s porastom nedovoljenih migracij. Slovenska policija je v letu 2023 obravnavala 60.587 nedovoljenih prehodov notranje meje, od katerih jih je kar 58.193 v državo nedovoljeno vstopilo iz Republike Hrvaške. Policija je v letu 2022 na takratni zunanji schengenski meji s Hrvaško obravnavala 19.431 nedovoljenih migrantov. Močna zgostitev nedovoljenih migracij pretežno v naseljih z majhnim številom prebivalcev, ki so obremenjena z nesorazmernim številom nedovoljenih migracij, glede na tranzitna izhodišča migrantskih poti iz smeri Hrvaške (azilni dom, železniška postaja Zagreb, avtobusno postajališče Zagreb, itd.) pomeni prebivalce in tudi za policijo veliko obremenitev pri preprečevanju in odkrivanju čezmejne kriminalitete, nedovoljenih migracij ter posledično usmerjanju nadaljnjega postopka (vračanje oseb sosednjim varnostnim organom po meddržavnih sporazumih, sprejemanje namer za mednarodno zaščito, vključevanje ustreznih služb za podporo, npr. centrov za socialno delo, nevladnih organizacij,...). Aktualne varnostne razmere, ko na manjših območjih nedovoljeno vstopa veliko število migrantov, se razlikujejo od varnostnih razmer v obdobju pred letom 2023, ko je policija izvajala mejno kontrolo takrat še zunanje kopenske schengenske meje s Hrvaško, ko nedovoljene migracije niso bile tako močno skoncentrirane kot sedaj (bile so bolj razpršene, kar je

⁸ Uradni list RS, št. 29/22.

⁹ Uradni list RS, št. 76/23.

¹⁰ Odlok o uvedbi začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah Republike Slovenije z Republiko Hrvaško in Madžarsko (Uradni list RS, št. 107/23, 110/23 in 116/23) in Odlok o uvedbi začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah Republike Slovenije z Republiko Hrvaško in Madžarsko (Uradni list RS, št. 127/23).

narekovalo razpršeno uporabo policijskih enot vzdolž celotne državne meje). Poleg tega je policija v letu 2023 obravnavala 479 primerov tihotapljenja ljudi (242 v primerljivem obdobju leta 2022), v katerih je bilo prijetih 557 tihotapcev ljudi s skupno 3.280 nezakonitimi migranti.

Ker so poti nedovoljenih migracij odvisne od intenzivnosti ukrepov za zaježitev te problematike, bližine lokacij različnih nastanitvenih centrov in drugih dejavnikov, lahko pride do različnih preusmerjanj poti nedovoljenih migracij. Policija na ukinjenih mejnih prehodih in ostalih čezmejnih komunikacijah nesistematično izvaja ukrepe iz 23. člena Zakonika o schengenskih mejah in izravnalne ukrepe po ZNDM-2. Po vstopu Hrvaške v schengensko območje se naloge izvajajo intenzivneje, kasneje pa se bo intenziteta nalog po potrebi prilagajala na podlagi problematike in analiz tveganja. Izvajanje teh ukrepov bo poudarjeno predvsem na strateških mejnih območjih.

Zgoraj navedene spremenjene okoliščine dela policije narekujejo potrebo po spremembi določenih institutov v zakonu, ki se nanašajo na nadzor državne meje, hkrati pa potrebe v praksi narekujejo nadgradnjo normativnega okvirja posameznih določb na področju opravljanja policijskih nalog in izvajanja policijskih pooblastil, zlasti z vidika učinkovitejšega dela policije pri izvajanju določb ZNDM-2.

Potem ko je z vstopom Hrvaške v schengensko območje Slovenija prenehala z izvajanjem mejne kontrole na kopenski meji z zadnjo sosednjo državo in potem ko je Ministrstvo za notranje zadeve na podlagi določbe 5. člena Zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o državni upravi¹¹ od 1. januarja 2022 dalje postalo upravljavec nepremičnin na območju mejnih prehodov, so nastopile okoliščine, na podlagi katerih je možno in potrebno celovito urejati prostorske pogoje v primeru uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah. Za namen vključevanja Republike Slovenije v Evropsko unijo je bil 2001 sprejet Zakon o ureditvi določenih vprašanj v zvezi z graditvijo objektov na mejnih prehodih¹², ki je bil v letu 2007 noveliran¹³. Navedeni zakon je urejal določena vprašanja povezana s pridobivanjem nepremičnin, pripravo in sprejemom lokacijskega načrta za mejni prehod, izdajo enotnega dovoljenja za gradnjo objektov na območju mejnega prehoda, ki je potreben zaradi vključevanja Republike Slovenije v Evropsko unijo; določil mejni prehod kot infrastrukturni objekt državnega pomena in kot tak javna infrastruktura in določil, da je gradnja mejnega prehoda v javnem interesu in v javno korist.

V ureditev Zakona o graditvi objektov na mejnih prehodih¹⁴ je glede državnih prostorskih aktov posegel Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor¹⁵, ki je prenehal veljati z dnem uveljavitve Zakona o urejanju prostora¹⁶. Slednji je v tretjem odstavku 266. člena določil podaljšanje lokacijskih načrtov, sprejetih na podlagi Zakona o graditvi objektov na mejnih prehodih, z novim Zakonom o urejanju prostora¹⁷ pa se lokacijski načrti na podlagi 293. člena štejejo za državne prostorske načrte. Veljavna ureditev v Zakonu o graditvi objektov na mejnih prehodih¹⁸ tako vsebuje le še nekaj določb, ki ob upoštevanju vstopa Hrvaške v schengensko območje, ne narekuje več potrebe po ločenem sistemskem urejanju navedene materije.

2. CILJI, NAČELA IN POGLABITVNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga zakona so:

- uskladiti določbe zakona glede na dejstvo, da policija s 1. 1. 2023 ne izvaja več mejne kontrole na kopenskih mejah s sosednjimi državami;

¹¹ Uradni list RS, št. 36/21; ZDU-1K.

¹² Uradni list RS, št. 111/01.

¹³ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ureditvi določenih vprašanj v zvezi z graditvijo objektov na mejnih prehodih (Uradni list RS, št. 14/07).

¹⁴ Uradni list RS, št. 44/07 – uradno prečiščeno besedilo.

¹⁵ Uradni list RS, št. 80/10

¹⁶ Uradni list, št. 61/17.

¹⁷ Uradni list RS, št. 199/21.

¹⁸ Uradni list RS, št. 44/07 – uradno prečiščeno besedilo in 80/10 – ZUPUDPP; ZDVGOMP.

- zagotoviti prostorske možnosti v okviru obstoječih nepremičnin, ki bodo potrebne v primeru ponovne vzpostavitve mejnih kontrol na kopenskih mejah s sosednjimi državami, in prenos še aktualnih vsebin iz ZDVGOMP na način, da bo z enim zakonom celovito in pregledno urejena zakonska materija, ki se nanaša na mejne prehode in državne meje;
- razmejiti nepremičnine, ki so nujne za opravljanje nalog iz pristojnosti policije od ostalih nepremičnin na nekdanjih mejnih prehodih ter s tem povezano zmanjšanje stroškov iz naslova upravljanja nepremičnin;
- nadgraditi normativni okvir posameznih določb na področju opravljanja policijskih nalog in izvajanja policijskih pooblastil.

2.2 Načela

Predlog zakona ne odstopa od načel, ki so bila upoštevana že ob pripravi veljavnega zakona. Upoštevana so zlasti načela ustavnosti, zakonitosti, enakosti in sorazmernosti. Dodatno se poudarjajo tudi načela ravnanja s stvarnim premoženjem države, zlasti načelo gospodarnosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlagane spremembe in dopolnitve ZNDM-2 prinašajo naslednje rešitve:

- nadomesti se obstoječi 9.a člen z novim členom in se črta 9.b člen. Dosedanja povračilo dela stroškov občinam zaradi povečanega nadzora državne meje (9.a člen) in povračilo dela stroškov občinam zaradi izrednih dogodkov (9.b člen) se nadomestita z novim 9.a členom, ki določa finančno pomoč občinam zaradi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah, vzpostavitve začasnih nastanitvenih kapacitet za nastanitev vlagateljev namere za vložitev prošnje za mednarodno zaščito v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito in zaradi zabeleženega povečanega števila nedovoljenih vstopov tujcev v državo;
- z dopolnitvijo 15. (in 45.) člena se z namenom enakopravne obravnave slovenskih državljanov v razmerju do državljanov Evropske unije določa, da državljan Republike Slovenije lahko vstopi ali zapusti Slovenijo z veljavno osebno izkaznico ali veljavnim potnim listom ter določa prekršek za kršitev navedene določbe;
- s spremembami 16., 26. in 29. člena se usklajuje terminologija s predpisi, ki urejajo letalstvo, pomorski promet ter naloge in pooblastila policije;
- s spremembo 22. člena se pri določanju območja mejnega prehoda namesto soglasja določa predhodno mnenje pristojnih organov na posameznem območju;
- z novima 24.a in 24.b členoma se določa strateška mejna območja, vsebine, ki se nanašajo na gradnjo, postavitve in prostorsko ureditev le-teh ter vsebine, ki se nanašajo na upravljanje nepremičnega premoženja na strateških mejnih območjih, mejnih prehodov in nekdanjih mejnih prehodov na kopenskih mejah;
- s spremembo 25. člena se predlaga redakcijska uskladitev glede na predlagano prenehanje veljavnosti določb ZDVGOMP;
- z dopolnitvijo 30. člena se pri pooblastilu kontrole prevoznega sredstva in stvari določa izjema od pravice prisotnosti lastnika oziroma posestnika stvari pri izvedbi navedenega pooblastila;
- s spremembo 35.b člena se določa nov standard za izvedbo izravnalnega ukrepa »kontrola osebe, pregled prevoznega sredstva in stvari«;
- s spremembo 51. člena se določa uporaba pooblastila zadržanje osebe tudi v okviru izvajanja izravnalnih ukrepov;
- s predlaganimi spremembami 10., 19., 23. in 44. člena se jasneje razmejuje pristojnosti med Ministrstvom za infrastrukturo ter Ministrstvom za okolje, podnebje in energijo na področju prometa v zvezi s pristojnostmi po določbah ZNDM-2.

b) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom, s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

c) Usklajenost predloga zakona:

Usklajenost predloga zakona (pripombe strokovne javnosti in opredelitve predlagatelja) bo po končanem strokovnem usklajevanju podrobneje prikazana v 7. točki uvodne obrazložitve predloga zakona.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlagane spremembe in dopolnitve zakona, ki se nanašajo na ureditev strateških mejnih območij in na prenos še aktualnih vsebin iz ZDVGOMP nimajo neposrednih finančnih posledic za državni proračun, saj so stroški upravljanja, vzdrževanja in obratovanja mejnih prehodov posledica prevzema upravljanje mejnih prehodov na podlagi določb ZDU-1K, ko je od 1. januarja 2022 Ministrstvo za notranje zadeve postalo upravljavec nepremičnin na območju mejnih prehodov.

Zaradi spremembe 9.a člena zakona bo občinam namenjeno finančno nadomestilo zaradi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah. Do sedaj so bila ta sredstva za namene zahtevkov občin za obnovo infrastrukture zaradi povečanega nadzora državne meje v letih 2020 v višini 2,8 milijona evrov, od tega je bilo izplačanih 2,8 milijona evrov. V letu 2021 je bilo namenjenih sredstev 3,5 milijona evrov, od tega jih je bilo 3,4 milijona evrov izplačanih, v letu 2022 je bilo namenjenih 5 milijonov evrov, izplačanih je bilo 4,1 milijona evrov, v letu 2023 pa je bilo namenjenih 2,5 milijona evrov, od tega jih je bilo izplačanih 2,2 milijona evrov. V letu 2024 je za ta namen načrtovanih 2,0 mio EUR.

S predlaganim zakonom bodo posredno nastale pozitivne finančne posledice. Ministrstvo za notranje zadeve je namreč izdelalo Načrt rednega vzdrževanja in upravljanje na lokacijah bivših mejnih prehodov, iz katerega izhaja, da znaša letni znesek za upravljanje in vzdrževanje trenutno določenih nekdanjih strateških mejnih prehodov 3.000.000,00 EUR in še dodatnih 700.000,00 EUR letno za stroške obratovanja. Finančne posledice so izračunane na podlagi realizacije sklenjenih pogodb s področja upravljanja in vzdrževanja ter izstavljenih računov za obratovalne stroške. S predlaganim zakonom, na podlagi katerega bo možna razmejitev nepremičnin znotraj določenih strateških mejnih območij, bo možno slediti zmanjševanju stroškov, saj bodo dopuščene tako odtujitve kot tudi prenosi pravice upravljanja z nepremičninami. Cilj, ki se ga zasleduje, je doseči vsaj 30 % zmanjšanje stroškov na letni ravni. Stroški vezani na vsebino iz tega odstavka se krijejo iz proračunske postavke 5861 Mejni prehodi na zunanji meji EU in so za leto 2024 načrtovana v višini 1.300.000,00 EUR in v enakem znesku tudi za leto 2025.

Iz naslova predloga zakona je tako pričakovati pozitivne finančne posledice v višini 1.110.000,00 EUR. Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona so zagotovljena za tekoče leto 2024 pri proračunskem uporabniku 1711 Ministrstvo za notranje zadeve, NRP 1711-17-0001 Urejanje notranjih zadev, PP 200097 - Povračila občinam ob zunanji schengenski meji – povečan nadzor državne meje v višini 2.000.000 evrov in pri proračunskem uporabniku 1714 Policija, NRP 1714-17-0001 Nadzor meje in izvajanje predpisov o tujcih, PP 5861 – Mejni prehodi na zunanji meji EU v višini 1.300.000 evrov. Za leto 2025 so sredstva v obsegu 1.300.000 evrov zagotovljena pri proračunskem uporabniku 1714 Policija, NRP 1714-17-0001 Nadzor meje in izvajanje predpisov o tujcih, PP 5861 – Mejni prehodi na zunanji meji EU.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Vsebina predlaganega zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije. Primerljive vsebine tega predloga zakona so predstavljene po posameznih državah.

5.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Območje mejnega prehoda

a. Slovaška

Zakon o nadzoru državne meje opredeljuje dejavnost nadzora državne meje, ukrepe, ki spadajo v ta pojem in pravice oziroma pooblastila policistov pri opravljanju nadzora državne meje. Med drugim imajo policisti pooblastila, da hodijo in se vozijo z vsemi vrstami prevoznih sredstev na ozemlju ob državni meji, da prepovedo dostop osebam na določena mesta ob državni meji in v oddaljenosti do 40 kilometrov od mejne črte preiskujejo osebe, za katere sumijo, da so povezane z nezakonito dejavnostjo, povezano z državno mejo.

b. Finska

V zakon, ki ureja varovanje državne meje ter mejno stražo in obmejno območje, so vključene določbe o prehajanju in varovanju državne meje ter o dolžnostih in pooblastilih mejne straže in mejnih policistov. V 49. členu je določeno obmejno območje, ki se lahko vzpostavi na zunanji meji, kadar se to zdi potrebno za vzdrževanje reda ob meji in ohranjanje varnosti na meji. Obmejno območje ne sme biti širše, kot je potrebno za izvajanje mejne kontrole.

c. Hrvaška

Zakon o nadzoru državne meje v 12. členu, ki ureja območje mejnega prehoda, določa, da območje mejnega prehoda določi pristojna policijska uprava po predhodnem mnenju pristojnega carinskega urada in ministrstva pristojnega za infrastrukturo.

Zadržanje osebe

a. Avstrija

Uporablja se Zakon o policiji za tujce (FPG) in Zakon o zveznem uradu za tujce in azilne postopke (BFA-VG). Organi javne varnosti so pooblašteni, da tujcu zaradi demonstracije pred državnim policijskim uradom, ki je bistvenega pomena za zavarovanje postopka, odvzamejo prostost in ga pridržijo do 24 ur, če je bil zaloten pri upravnem prekršku po 120. členu Zakona o policiji za tujce. Ta določa nezakonit vstop in bivanje (nezakonit vstop, nezakonito bivanje, nezakonit vstop s pravnomočno prepovedjo vstopa ali prepovedjo prebivanja, protipravno zadrževanje, potem, ko je tujec že zapustil državo zaradi izdane pravnomočne prepovedi vstopa ali prepovedi prebivanja, zavestno lažno posredovanja podatkov v postopku za izdajo dovoljenja za vstop oziroma prebivanje, zavestno navajanje lažnih podatkov v azilnem postopku), pri čemer so določene različne sorazmerno visoke denarne in nekaj tedenske zaporne kazni. 39. člen istega zakona določa v katerih primerih smejo policisti tujcu odvzeti prostost in čas trajanja pridržanja. Organi javne varnosti so tudi pooblašteni, da tujcu odvzamejo prostost in ga pridržijo do 48 ur, ki je vstopil v državo na podlagi izjave o sprejemu. Organi javne varnosti so pooblašteni tujca prijati zaradi privedbe v državno policijsko upravo in ga pridržati do 24 ur, če ni zakonito vstopil na zvezno ozemlje in je vstopil v 14 dneh ali jih je morala Avstrija sprejeti nazaj v 14 dneh po vstopu na zvezno ozemlje na podlagi sporazuma o ponovnem sprejemu ali vstopi v 14 dneh po tem, ko njegovo bivanje brez vizuma ni več zakonito ali vstopi v postopku izstopa v primeru nezakonitega prebivanja. V primeru, ko tujec vstopi v 14 dneh po tem, ko njegovo bivanje brez vizuma

ni več zakonito, je dovoljeno pridržanje tujca do 48 ur, če to odredi državna policijska uprava zaradi zagotovitve odstranitve. Če deportacije ni mogoče dokončati med pridržanjem in če je to posledica razlogov, za katere sedež državne policijske uprave ni odgovoren, je pridržanje do skupno 14 dni dopustno, če sedež državne policijske uprave to odredi, da bi zagotovilo deportacijo z odločitvijo. Pristojna državna policijska uprava lahko odredi prijetje tujca, če je bilo dano soglasje za ponovni sprejem tujca in je dokaz potreben za zagotovitev odstranitve. Če je bila izdana odredba o prijetju, so organi javne varnosti pooblašteni tujca prijeti zaradi privedbe na državno policijsko upravo. V tem primeru je dovoljeno pridržanje do 72 ur. Tujca, za katerega je bila izdana odredba o prevzemu zaradi tranzita po vstopu v pripor prevzamejo uslužbenci službe javnega varstva, za kar je dovoljeno pridržanje do 72 ur. Če tranzita v tem času ni mogoče opraviti, je nadaljnji odvzem prostosti do 48 ur dovoljen le, če to odredi državna policijska uprava zaradi zagotovitve tranzita.

b. Madžarska

Zakon o policiji v 33. členu določa, da policist osebo prime in privede za nadaljnje ukrepanje pristojnemu organu, med drugim tudi, ko se nezakonito zadržuje na ozemlju države. Policija osebi omeji svobodo tako, da jo privede k organu le za potreben čas, vendar največ 8 ur. Če namena ukrepa ni mogoče doseči, lahko vodja policijske organizacije ta čas enkrat podaljša za 4 ure. Čas se šteje od začetka policijskega ukrepa. Državljan tretje države, ki ne more izkazati zakonitega prebivanja na madžarskem ali ne more predložiti verodostojnih dokazov o svoji identiteti ali ki krši določbe tega zakona, se privede v pridržanje s strani imigracijskih organov. Če med pridržanjem ni mogoče ugotoviti razloga za prebivanje državljan tretje države ali njegove istovetnosti, se ga lahko pridrži še za največ 12 ur. V primerih, ko izjemno veliko število državljanov tretjih držav v pridržanju predstavlja nepredvideno veliko breme za zmogljivost organa za priseljevanje, lahko ta organ podaljša trajanje pridržanja za najdaljše obdobje 24 ur. Če državljan tretje države med pridržanjem izjavi pri organu za priseljevanje, da bo vložil prošnjo za mednarodno zaščito, lahko organ zadrži državljan tretje države v pridržanju za dodatno obdobje, največ 24 ur do ukrepanja organa za begunce. Za zagotovitev odstranitve državljan tretje države je organ za priseljevanje pooblaščen, da osebo pridrži, če se skriva pred oblastmi ali kako drugače ovira izvršitev izгона ali zavrača zapustitev države, ali iz drugih utemeljenih razlogov domnevno zavlačuje ali onemogoča izvršitev izгона ali obstaja nevarnost pobega državljan tretje države, ali je resno ali večkrat kršil pravila obnašanja v kraju obveznega pridržanja, ali se ni zglasil pred organom, kot mu je bilo odrejeno, kljub temu, da je bil tako obveščen, s čimer bi preprečil zaključek tekočega postopka priseljevanja, ali je izpuščen iz kazni zopora zaradi naklepne kaznivega dejanja. Pridržanje po zakonu o priseljevanju se lahko odredi za največ 72 ur in ga lahko pristojno okrožno sodišče podaljša glede na kraj pridržanja do izгона državljan tretje države, vendar ne dlje kot 60 dni. Organ za priseljevanje lahko odredi pridržanje državljan tretje države pred izgonom zaradi zagotovitve zaključka tekočega postopka priseljevanja, če ni pravnomočno ugotovljena njegova istovetnost ali pravni razlogi za njegovo prebivanje, ali če čaka vrnitev državljan tretje države v skladu z dvostranskim sporazumom o ponovnem sprejemu v drugo državo članico Evropske unije. Pridržanje pred izgonom se lahko odredi največ za 72 ur, podaljša pa ga lahko pristojno okrožno sodišče glede na kraj pridržanja, dokler se ne ugotovi identiteta državljan tretje države ali pravni razlogi zanj za največ 30 dni.

c. Italija

V skladu z Zakonom o priseljevanju (Testo Unico Immigrazione) se državljan tretje države, ki vstopi ali ostane na ozemlju države, brez zahtevanih rednih dokumentov kaznuje z visoko globo. To pravilo ne velja za tujca, ki mu je bil izrečen ukrep zavrnitve ali tujca, identificiranega med policijsko kontrolo, ki zapušča državno ozemlje. Ko policija izsledi tujca brez dokumentov, ga lahko pridrži za največ 24 ur, v tem času ga mora identificirati, v nasprotnem primeru pa ga izpusti. Vsi mejni uradi imajo na voljo tolmače, ki jih lahko pokličejo kadarkoli. Če tolmača za materni jezik ni mogoče najti, se lahko uporabijo tolmači za angleški, francoski ali španski jezik, če državljan tretje države navedene jezike razume. Normativna podlaga policijskih pooblastil za identifikacijo sta 10. člen Zakon o priseljevanju ter 11. člen zakonskega odloka št. 59/1978, ki določa, da lahko policijski uradniki in agenti vsakogar, ki na zahtevo noče predložiti svojih osebnih podatkov, zadržijo toliko časa, kolikor je nujno potrebno za identifikacijo ali v vsakem primeru najkasneje do 24 ur. Določeno je tudi, da se v primeru, ko je tujcu izrečen ukrep

prisilne odstranitve z državnega ozemlja ali je družbeno nevaren, pridrži v stalnem centru za repatriacijo do največ 180 dni.

d. Hrvaška

Zakon o tujcih (Zakon o strancima) v 211. členu določa, da se sme prijeti in pridržati državljana tretje države največ 48 ur, če je treba ugotoviti njegovo istovetnost ali ugotoviti okoliščine nezakonitega prehoda državne meje ali nezakonitega prebivanja ali izvršiti prisilno odstranitev, in obstaja nevarnost, da bo državljani tretje države pobegnil. Če v tem roku ni mogoče ugotoviti identitete osebe ali okoliščin nezakonitega prehoda državne meje ali nezakonitega prebivanja ali prisilne odstranitve ni mogoče izvesti in omejitev gibanja državljana tretje države z namestitvijo v center za tujce zaradi prostorske oddaljenosti ne bi bila smotrna, se lahko državljana tretje države pridrži največ 24 ur, če se utemeljeno pričakuje, da je v tem roku mogoče ugotoviti identiteto ali okoliščine nezakonitega prehoda zunanje meje ali nezakonitega prebivanja ali v tem roku izvesti prisilno odstranitev. Državljan tretje države je treba nemudoma izpustiti, ko prenehajo razlogi za prijetje in pridržanje.

Kontrola potnikov, prevoznega sredstva in stvari

a. Avstrija

Avstrijski Zakon o mejni kontroli o izvajanju preverjanja identitete pri prehajanju meja v 12.a členu (pristojnosti organov službe javne varnosti) določa, da so organi službe javne varnosti pooblašteni izvajati mejno kontrolo oseb, če obstaja razlog za domnevo, da so podvržene mejni kontroli ali da želijo nepooblaščenoma prestopiti mejo zunaj mejnih prehodov ali so to storile. To pooblastilo velja za prehod meje na mejnih prehodih znotraj območja mejne kontrole, sicer pa na mestu, kjer se nahaja oseba, zavezana mejni kontroli; obstaja tudi na mestu, kjer je oseba, ki namerava prestopiti mejo izven mejnega prehoda ali je to storila nepooblaščenoma, zalotena pri dejanju. Organi javne varnosti so pooblašteni, da zaradi mejne kontrole ugotavljajo istovetnost zadevnih oseb ter od zunaj in znotraj pregledujejo njihova vozila in druge zabojnike, ki jih prevažajo; če je prisoten carinik, mu morajo delavci službe javne varnosti omogočiti skupno izvedbo carinskega pregleda. Vsaka zadevna oseba je dolžna sodelovati pri ugotavljanju identitete; zagotoviti mora tudi, da so vozila in kontejnerji dostopni za pregled. Če identitete tujca ni mogoče ugotoviti, so organi javne varnosti pristojni preveriti njegovo identiteto s podatki za preverjanje, vključno z biometričnimi podatki, razen DNK, shranjenimi v osnovnih podatkovnih aplikacijah. Organi službe javne varnosti so pooblašteni za izvrševanje ukazov, ki jih izdajajo z neposrednim poveljevanjem in prisilno močjo. Organi službe javne varnosti/carinski organi so pooblašteni za opravljanje rutinskih ukrepov le v okviru mejne kontrole, druga pooblastila pa se lahko uporabijo le, če obstajajo ustrezna dejstva (rezultati rutinske kontrole). V primeru, da se predmet samo prevaža čez mejo (zunanjo mejo) in se izvaja nadzor z vidika varnosti, velja zadevno materialno pravo (npr. Zakon o orožju, Zakon o vojnih materialih ali Zakon o prepovedanih drogah). Posamezne izjeme so taksativno navedene v Zakonu o nadzoru državne meje.

Zakon o varnostni policiji v 39. členu določa, da smejo organi službe javne varnosti pregledati premoženje oziroma vstopiti v prostore ter letala, kopenska in vodna vozila, če je to potrebno za izpolnitev splošne dolžnosti pomoči ali za odvrnitev nevarnega napada. Organi službe javne varnosti smejo vstopiti tudi v nepremičnine, prostore in vozila, če se je mogoče izogniti dovoljeni uporabi orožja. Organi javne varnosti so pooblašteni za preiskavo nepremičnin, prostorov in vozil, če je to potrebno za preiskavo, če (1) služi za osebo, katere življenje ali zdravje je v neposredni nevarnosti, (2) služi osebi, od katere izhaja nevaren napad, (3) služi za stvar, ki je namenjena nevarnemu napadu. Organi javne varnosti so pooblašteni za preiskavo prevoznih sredstev na poteh mednarodnega neposrednega prometa ali v neposredni bližini letališča, če je mogoče na podlagi določenih dejstev domnevati, da gre za čezmejna kazniva dejanja, ki se izvajajo s prevoznim sredstvom. Če je za izvedbo te preiskave potrebno odpreti carinsko oznako, morajo organi službe javne varnosti ravnati v skladu z Zakonom o izvajanju carinskega zakona. Organi javne varnosti smejo pod zgoraj navedenimi pogoji (izpolnitev splošne dolžnosti pomoči ali za odvrnitev nevarnega napada) odpreti zabojnike tudi, če so v zaprtih prostorih, v določenih primerih pa jih preiskati, če (1) služi za osebo, katere življenje ali zdravje je v

neposredni nevarnosti, (2) služi osebi, od katere izhaja nevaren napad, (3) služi za stvar, ki je namenjena nevarnemu napadu. V objektih ali sistemih, ki so posebej ranljivi za napade na življenje ali zdravje večjega števila ljudi, sme javna varnostna služba odpreti zabojnike, ki niso določljivo v hrambi osebe. Pri izvajanju pooblastil je treba posebej paziti, da je poseg v pravno sfero prizadetih sorazmeren in da se v največji možni meri izogiba kršitvam zakonsko varovanih poklicnih skrivnosti.

b. Madžarska

Osnovni zakon je Zakonik o schengenskih mejah. Po tem zakonu pomeni »mejna kontrola« kontrolo, ki se izvaja na mejnih prehodih, da se zagotovi, da se osebam, vključno z njihovimi prevoznimi sredstvi in predmeti v njihovi lasti, lahko dovoli vstop na ozemlje držav članic ali, da se jim dovoli izstop. Ker zakonodaje Evropske unije ni bilo mogoče ponoviti v nacionalni zakonodaji, to niti ni bilo potrebno. Zakon o policiji tega področja tudi podrobneje ne ureja, policiji le daje pravico izvajati mejno kontrolo (in odločati o vstopu). Po 35.a členu tega zakona policija preverja pogoje za prehod državne meje, določene v obveznih pravnih aktih in zakonodaji Evropske unije, pri čemer je upravičena ugotavljati istovetnost oseb, ki zaprosijo za prehod državne meje, preverjati njihovo potovanje, dokumente ter preiskati osebne stvari in vozilo. V prehodnem prostoru ima policija pravico tudi ugotavljati istovetnost oseb, ki se zadržujejo v prehodnem prostoru, preverjati njihove potne listine, preverjati zakonitost vstopa in izstopa iz prehodnega območja ter zakonitost njihovega bivanja. Pri mejni kontroli policija dovoli prehod meja osebam, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje za prehod meje, osebam, ki ne izpolnjujejo pogojev za prehod meje, pa zavrne prehod meje.

Podrobnejša pravila so določena v nacionalnem Policijskem zakoniku, ki v 63. členu določa, da policist na mejnem prehodu opravlja kontrolo mejnega prometa in prestopa oseb, vozil in predmetov, ki jih ima, če mednarodna pogodba ali zakon ne določa drugače, po vrstnem redu prihoda na mejo. Če oseba ali voznik vozila, ki ima prednost na podlagi mednarodne pogodbe ali zakona, policistu, ki opravlja mejno kontrolo, sporoči namero o prehodu državne meje ali če to policist zazna, mora opraviti nadzor mejnega prometa izven linije. Pri mejni kontroli zahteva policist od osebe, ki zaprosi za prehod meje, potno listino in druge dokumente, potrebne za mejno kontrolo prometa oseb in vozil ter predmeta v posesti osebe, ki zaprosi za prehod meje. Pri pregledu vozila in predmetov, ki jih ima prosilec med mejno kontrolo, policist, ki opravlja mejno kontrolo, po potrebi pokliče izvajalca oziroma prevoznika, v njuni odsotnosti pa voznika vozila, za odpiranje potniškega, motornega, prtljažnega in tovornega prostora vozila, za nakladanje in razkladanje predmetov v njem, odpiranje paketa. Če gre za tovorni prostor, opremljen s carinsko ključavnico in drugo carinsko varnostno napravo, se pregled lahko opravi le skupaj s pristojnim carinskim organom, razen če obstaja sum storitve kaznivega dejanja v zvezi z zaklenjenim prevoznim sredstvom in je odprte prevoznega sredstva potrebno za izvedbo uradnega postopka pod pogojem, da zaradi nevarnosti zamude ni mogoče čakati na ukrepanje carinskih organov. Policist, ki opravlja mejno kontrolo, lahko po kontroli osebe, ki prosi za prehod meje in vozila, ki ga ima, dovoli prehod meje. Organ, ustanovljen za opravljanje splošnih policijskih nalog, primerja podatke osebe, ki zaprosi za prehod meje, potne listine, vozila in predmete zaradi preverjanja osebe, ki zaprosi za prestop meje ter pregleda potno listino in vozilo oziroma predmet, ki ga ima oseba, ki želi prestopiti mejo. Za nadzor se lahko uporablja tudi informacijska in druga tehnična sredstva.

c. Hrvaška

Pooblastila policistov pri pregledu oseb, prtljage in vozil pri mejni kontroli ureja Zakon o nadzoru državne meje v določbah o opravljanju mejne kontrole. Zakon v 27. členu določa, da sta pri kontroli prevoznega sredstva, ki vključuje notranji in zunanji vizualni pregled prevoznega sredstva ter pregled iskalnih zbirk, lahko navzoča lastnik ali uporabnik prevoznega sredstva in lastnik stvari oziroma oseba, ki jo ima. Če policist pri pregledu osebe, stvari ali prevoznega sredstva odkrije predmete, ki jih je treba odvzeti po določbah zakona, ki ureja kazensko ali prekrškovno dejavnost, policist nadaljuje postopke po določbah teh zakonov, pri čemer je navzočnost osebe, ki se preiskuje obvezna. Kadar policist pri pregledu osebe, stvari ali prevoznega sredstva odkrije predmete, ki niso potrebni za izvajanje postopkov po teh določbah in so v pristojnosti carinskih ali drugih državnih organov, so nadaljnji postopki prepuščeni tem organom. Zakon o nadzoru državne meje v 27. členu določa, da naloge mejne kontrole vključujejo nadzor oseb,

nadzor na stvarmi in nadzor nad prevoznimi sredstvi. Nadzor stvari obsega kontrolo predmetov, ki jih ima oseba, ki namerava prestopiti zunanjo mejo, pri sebi ali v prevoznem sredstvu. Policist je pooblaščen od osebe zahtevati, da pokaže predmete, ki jih ima pri sebi in jih pregleda, da najde prepovedane stvari in predmete ali najde predmete, potrebne za preverjanje ali ugotavljanje istovetnosti. Kontrola prevoznega sredstva je kontrola, ki obsega notranji in zunanji vizualni pregled prevoznega sredstva ter pregled v iskalnih zbirkah podatkov. Pri opravljanju teh nalog lahko policisti uporabljajo ustrezne tehnične pripomočke in pse. Pri ogledu oziroma preiskavi so lahko navzoči lastnik ali uporabnik prevoznega sredstva in lastnik stvari oziroma oseba, ki ima v lasti.

d. Nemčija

Zvezni zakon o policiji v 43. in 44. členu določa preiskavo oseb. V 44. členu je določeno, da ima pri preiskavi premoženja nosilec stvarne oblasti pravico biti prisoten. Če je odsoten, je treba povabiti njegovega pooblaščenca ali drugo pričo. Nosilcu dejanske oblasti je treba na zahtevo izdati potrdilo o poizvedbi in razlogu zanjo. Imetniku preiskave je treba na zahtevo izdati potrdilo o preiskavi in razlogu zanjo. Zakon o zvezni policiji ne velja le za delo na meji, ampak povsod v območju zvezne policije, na primer na letališčih in železniških postajah, kar je urejeno v drugem odstavku 11. člena zakona.

Graditev objektov na mejnih prehodih

a. Hrvaška

Zakon o nadzoru državne meje v zvezi z gradnjo in postavitvijo objektov na območju mejnega prehoda v 14. členu določa, da mora pristojni upravni organ v postopku izdaje gradbenega dovoljenja ali drugega akta, s katerim se dovoli gradnja stavb na območju mejnega prehoda, pridobiti predhodno soglasje ministrstva. Prav tako je določeno, da je treba pred postavitvijo objektov ali naprav na območju mejnega prehoda pridobiti predhodno soglasje ministrstva. Soglasje ministrstva se ne izda, če bi stavbe, objekti ali naprave motile ali onemogočale učinkovito opravljanje nadzora državne meje.

b. Finska

V zakon, ki ureja varovanje državne meje ter mejno stražo in obmejno območje je določeno, da lastniki ali posestniki zemljišč ali vodnih površin na obmejnem območju morajo dovoliti označitev zadnje meje obmejnega pasu in vzdrževanje teh oznak na kopnem in na vodnih površinah na stroške države. Lastniki ali posestniki zemljišč ali vodnih površin dobijo nadomestilo po veljavni tarifi za morebitno škodo ali nevšečnosti zaradi oznak. V 52. členu je med drugim določeno, da je treba, če ta ali drug zakon ne določa drugače, pridobiti dovoljenje za gradnjo objektov, ki so od mejne črte oddaljeni manj kot 50 metrov. Dovoljenje (dovoljenje za obmejno območje) se izda, če je to sprejemljivo zaradi zadrževanja, dela, poklica, preživljanja, poslovanja ali hobija ali iz drugega razloga in če ni verjetno, da bi izvrševanje pravice iz dovoljenja ogrozilo vzdrževanje reda ob meji ali varovanje meje. V zakonu določbe, ki bi urejale graditev objektov na mejnih prehodih, niso vključene.

c. Latvija

Namen zakona, ki ureja državno mejo Latvije, je določiti sistem državnih mej in varovanja meje ter zagotoviti nedotakljivost državne meje na kopnem, na morju in v zračnem prostoru. Mejni prehod je v zakonu določen kot kraj na kopenski državni meji ali v njeni bližini, del območja pristanišča, letališča, vzletišča, železniške postaje ali drugega kraja ali prostora, namenjenega za prehod zunanjih mej za osebe ter za pretok premoženja in blaga prek zunanje meje, kjer pristojni organi opravljajo kontrolo, če ni s tem zakonom drugače določeno. Režim mejnega prehoda se določi glede na vrsto mejnega prehoda. Glede na funkcionalni pomen stavb, objektov in območja mejnega prehoda se režim mejnega prehoda deli na režim območja mejne kontrole, režim zaprtega območja mejnega prehoda in režim odprtega območja mejnega prehoda. V zakon niso vključene določbe, ki bi urejale graditev objektov na mejnih prehodih.

Namestitev in razporeditev tujcev, ki potrebujejo pomoč in zaščito

a. Avstrija

Namen zakona, ki je bil v veljavi od 1. oktobra 2015 do 31. decembra 2018 je bil zagotoviti namestitvena mesta za tujce, uporaba zemljišč, ki so v lasti zvezne vlade in povračilo stroškov za nastanitev tujcev, ki potrebujejo pomoč in zaščito. Število namestitvenih zmogljivosti za tujce v lokalnih skupnosti naj ne bi presegalo 1,5 % števila prebivalcev te lokalne skupnosti. Določili so pogoje za uporabo zemljišč v lasti zvezne vlade in število tujcev, ki je lahko prisotno na posameznem zemljišču ter določili višino stroškov za nastanitve tujcev, ki potrebujejo pomoč in zaščito.

Zvezni zakon Celotne pravne ureditve za temeljni sporazum o storitvah – člen 15a B-VG (<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?abfrage=bundesnormen&gesetzesnummer=20003460>) določa v 9. členu tudi najvišje priznane stopnje posameznih stroškov.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona ne vplivajo na postopke oziroma poslovanje javne uprave ali pravosodnih organov.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Zakon bo predstavljen zainteresirani javnosti in organizacijskim enotam ministrstva, pristojnega za notranje zadeve ter organoma v sestavi.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje tega zakona bo spremljalo ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. Metodologija za spremljanje doseganja ciljev ni predvidena.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Drugih posebnih pomembnih okoliščin v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona, ni.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija in poslan v strokovno usklajevanje Združenju občin Slovenije, Združenju mestnih občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije, Varuhu človekovih pravic, Komisiji za preprečevanje korupcije, Zagovorniku načela enakosti, Informacijskemu pooblaščenču, Sindikatu policistov Slovenije in Policijskemu sindikatu Slovenije.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki in pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES:

- Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve,
- Helga Dobrin, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,
- Tina Heferle, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,
- dr. Darijo Levačič, generalni direktor, Direktorat za policijo in druge varnostne naloge, Ministrstvo za notranje zadeve,
- Nika Lošič Ošlak, generalna direktorica, Direktorat za logistiko, Ministrstvo za notranje zadeve,
- mag. Senad Jušič, generalni direktor policije, Generalna policijska uprava.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo, 15/13 – ZNPPol, 5/17, 68/17, 47/19, 139/20, 161/21, 29/22 in 76/23) se v 3. členu 3. točka črta.

Dosedanji 4. in 5. točka postaneta 3. in 4. točka.

2. člen

9.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»9.a člen

(finančno nadomestilo občinam zaradi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah)

(1) Občini ob državni meji se izplača finančno nadomestilo zaradi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah v skladu s 36. členom tega zakona in nedovoljenih vstopov tujcev v državo. Uvedba začasnega ponovnega nadzora pomeni intenzivnejše izvajanje dejavnosti in ukrepov po tem zakonu in Zakoniku o schengenskih mejah ter povečano prisotnost policije na območju občine.

(2) Do dodatnega finančnega nadomestila je upravičena občina iz prvega odstavka tega člena, ki ima na območju občine vzpostavljene začasne nastanitvene kapacitete za nastanitev vlagateljev namere za vložitev prošnje za mednarodno zaščito v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

(3) Med upravičene stroške, za katero se lahko pridobi finančno nadomestilo, sodijo stroški zaradi obnove in investicijskega vzdrževanja občinskih cest in javnih poti, ki so dodatno obremenjene zaradi povečanega nadzora državne meje ter drugi stroški, ki nastanejo občinam z namenom povečati varnost občanom in so posledica izvajanja dejavnosti iz prvega in drugega odstavka tega člena.

(4) Višina finančnega nadomestila za posamezno občino se določi na podlagi metodologije, ki jo določi Vlada Republike Slovenije, glede na:

- število nedovoljenih vstopov tujcev v državo na območju posamezne občine;
- dolžino državne meje na območju posamezne občine;
- število prebivalcev občine;
- število nadzornih točk na območju občine, kjer je uveden ponovni nadzor na notranjih mejah v skladu s 36. členom tega zakona in
- začasne namestitvene kapacitete.

Vlada Republike Slovenije podrobneje določi merila, kriterije in metodologijo za izračun višine finančnega nadomestila ter način uveljavljanja povračila stroškov.

(5) Na predlog ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, Vlada Republike Slovenije do konca februarja tekočega koledarskega leta s sklepom ugotovi nabor upravičenih občin do finančnega nadomestila.

(6) Občine pošljejo ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve, zahtevek za finančno nadomestilo iz prvega in drugega odstavka tega člena, do 15. novembra tekočega koledarskega leta. Podlaga za finančno nadomestilo iz prejšnjega stavka, ki jih občinam povrne ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, so predloženi računi in dokazila o plačilih, ki jih občine priložijo zahtevku skupaj z utemeljitvijo

namenske porabe in listinsko dokumentacijo. Nastali stroški morajo biti izkazani in preverljivi. Zahtevkov, poslanih po izteku roka iz prvega stavka tega odstavka, se ne upošteva.

(7) Finančno nadomestilo se odmeri za preteklo koledarsko leto, za obdobje, ko so bili izpolnjeni pogoji iz prvega ali drugega odstavka tega člena. Finančno pomoč izplača ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

(8) Sredstva za izplačilo finančnega nadomestila se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije v okviru finančnega načrta ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.«.

3. člen

9.b člen se črta.

4. člen

V osmem odstavku 10. člena, drugem odstavku 19. člena, tretjem odstavku 23. člena in tretjem odstavku 44. člena se besedilo »za promet« nadomesti z besedilom »za infrastrukturo«.

5. člen

V 15. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Državljan Republike Slovenije mora za izstop iz Republike Slovenije imeti veljavno osebno izkaznico ali veljaven potni list.«.

6. člen

V 16. členu se v napovednem stavku drugega odstavka besedilo »zračnem prometu« nadomesti z besedilom »mednarodnem zračnem prometu«.

V tretjem odstavku se besedilo »pomorski promet« nadomesti z besedilom »mednarodni pomorski promet«.

7. člen

Za 24. členom se dodata nova, 24.a in 24.b člen, ki se glasita:

»24.a člen (strateško mejno območje)

(1) Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za notranje zadeve in v soglasju z upravnim organom, pristojnim za carinske zadeve, z uredbo določi strateško mejno območje, ki je glede na lego in gospodarski položaj strateškega pomena za Republiko Slovenijo.

(2) Strateško mejno območje po tem zakonu obsega nepremičnine in neposredno okolico z objekti, ki so potrebni za smotrno in varno odvijanje prometa, za opravljanje varnostnega, carinskega in

inšpekcijskega nadzora. V strateško mejno območje spadajo tudi infrastrukturni objekti in naprave, ki so potrebni za nemoteno delovanje in se nahajajo izven strateškega mejnega območja.

(3) Obseg strateških mejnih območij določi Vlada Republike Slovenije z uredbo.

(4) Gradnja, postavitve, upravljanje ali prostorska ureditev območja mejnega prehoda iz 22. člena tega zakona in strateškega mejnega območja je v javnem interesu in v javno korist. Javna korist je izkazana, kadar je razlastitev nepremičnine potrebna zaradi gradnje mejnega prehoda in je urbanistična podlaga zanj prostorski izvedbeni akt lokalne skupnosti ali države, s katerim se določi ureditveno območje mejnega prehoda. Za vprašanja glede razlastitve in omejitve lastninske pravice na nepremičninah, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja razlastitev in omejitve lastninske pravice.

24.b člen **(upravljanje nepremičnega premoženja)**

(1) Ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, upravlja nepremično premoženje Republike Slovenije na območju mejnih prehodov iz 22. člena tega zakona in na strateških mejnih območjih iz drugega odstavka 24.a člena tega zakona ter na območju mejnih prehodov za katere velja Sklep Sveta z dne 6. decembra 2007 o polni uporabi določb schengenskega pravnega reda v Češki republiki, Republiki Estoniji, Republiki Latviji, Republiki Litvi, Republiki Madžarski, Republiki Malti, Republiki Poljski, Republiki Sloveniji in Slovaški republiki (UL L št. 323 z dne 8. 12. 2007, str. 34) ter sklep Sveta (EU) 2022/2451 z dne 8. decembra 2022 o uporabi vseh določb schengenskega pravnega reda v Republiki Hrvaški (UL L št. 320 z dne 14. 12. 2022, str. 41), ki nimajo statusa strateških mejnih območij.

(2) Ne glede na določbe zakona, ki ureja ravnanje s stvarnim premoženjem države, nepremičnega premoženja na območju mejnih prehodov iz 22. člena tega zakona in na strateških mejnih območjih iz drugega odstavka 24.a člena tega zakona ni dopustno prenesti v upravljanje ali z njim razpolagati.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena ministrstvo, pristojno za notranje zadeve ne upravlja nepremičnega premoženja, ki ima status infrastrukture po drugih predpisih in nepremičnega premoženja, ki je nujno za opravljanje javnih nalog, povezanih s to infrastrukturo, razen mejnih prehodov in strateških mejnih območij.

(4) Upravljavci objektov in poslovnih prostorov v nepremičnem premoženju iz prvega odstavka tega člena, ki jih za opravljanje svojih zakonskih nalog in delovanje območja potrebujejo in uporabljajo drugi državni organi, razen policije in ministrstva pristojnega za notranje zadeve, je ministrstvo, pristojno za javno upravo.«.

8. člen

V 25. členu se v prvem odstavku:

- črta besedilo »po predpisih o graditvi objektov in naprav«,
- beseda »katerem« nadomesti z besedo »katerih«.

9. člen

V 26. členu se v četrtem odstavku besedilo »zračnem prometu« nadomesti z besedilom »mednarodnem zračnem prometu«.

10. člen

V 29. členu se v prvem odstavku prvi stavek spremeni tako, da se glasi: »Kontrola potnikov je kontrola, ki zajema preverjanje dokumentov za prestop državne meje skupaj s preverjanjem biometričnih

podatkov ter z ugotavljanjem identitete osebe, ki namerava prestopiti državno mejo, in drugih pogojev za prestop in preverjanje osebe z odvzemom prstnih odtisov ter preverjanje drugih telesnih identifikacijskih značilnosti.«.

V drugem, četrtem in šestem odstavku se besedilo »Če je glede na konkretne okoliščine mogoče pričakovati« nadomesti z besedilom »Če glede na okoliščine obstaja verjetnost«.

11. člen

V 30. členu se za besedilom člena, ki postane prvi odstavek, doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Kadar je treba zaradi zavarovanja dokazov ali preprečitve nevarnosti nemudoma ukrepati, sme policist, ki opravlja mejno kontrolo, opraviti kontrolo prevoznega sredstva in kontrolo stvari, če lastnik prevoznega sredstva in stvari oziroma oseba, ki jih ima v posesti, ni navzoč in ga ni mogoče pravočasno obvestiti ali v primeru, če je lastnik prevoznega sredstva in stvari oziroma oseba, ki jih ima v posesti, neznan.«.

12. člen

V 35. členu se v prvem odstavku besedilo »za katero okoliščine upravičujejo verjetnost« nadomesti z besedilom »za katero glede na okoliščine obstaja verjetnost«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Med izvajanjem izravnalnih ukrepov smejo policisti zadržati osebo za nujno potreben čas, pod pogoji, določenimi v 32. členu tega zakona.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

13. člen

V 35.b členu se v prvem odstavku besedilo »če je glede na konkretne okoliščine mogoče pričakovati« nadomesti z besedilom »če glede na okoliščine obstaja verjetnost«.

14. člen

V 45. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Z globo od 200 do 500 eurov se za prekršek kaznuje državljan Republike Slovenije, če izstopi iz Republike Slovenije brez veljavne osebne izkaznice ali veljavnega potnega lista (tretji odstavek 15. člena).«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

15. člen

(podzakonski predpisi)

(1) Vlada Republike Slovenije izda podzakonski predpis iz prvega odstavka novega 24.a člena zakona v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Vlada Republike Slovenije izda podzakonski predpis iz tretjega odstavka novega 24.a člena zakona v petih letih po izdaji podzakonskega predpisa iz prejšnjega odstavka.

(3) Vlada Republike Slovenije izda podzakonski predpis iz četrtega odstavka 9.a člena zakona z določbami tega zakona v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

16. člen **(prenehanje veljavnosti)**

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o graditvi objektov na mejnih prehodih (Uradni list RS, št. 44/07 – uradno prečiščeno besedilo in 80/10 – ZUPUDPP).

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati 5. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 36/21).

(3) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji podzakonski predpisi izdani na podlagi Zakona o graditvi objektov na mejnih prehodih (Uradni list RS, št. 44/07 – uradno prečiščeno besedilo in 80/10 – ZUPUDPP), ki pa se uporabljajo do uveljavitve podzakonskega predpisa iz tretjega odstavka novega 24.a člena zakona:

1. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Podplanina (Uradni list RS, št. 64/14),
2. Uredba o določitvi ureditvenega območja strateškega mejnega prehoda Kozina (Uradni list RS, št. 98/12),
3. Uredba o določitvi ureditvenega območja strateškega mejnega prehoda Ljubelj (Uradni list RS, št. 88/12),
4. Uredba o določitvi ureditvenega območja strateškega mejnega prehoda Rožna Dolina (Uradni list RS, št. 88/12),
5. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Imeno (Uradni list RS, št. 34/07),
6. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Ormož (Uradni list RS, št. 34/07),
7. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Zg. Leskovec (Uradni list RS, št. 34/07),
8. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Razkrižje (Uradni list RS, št. 34/07),
9. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Orešje (Uradni list RS, št. 21/07 in 32/07),
10. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Gibina (Uradni list RS, št. 21/07),
11. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Rigonce (Uradni list RS, št. 21/07),
12. Uredba o določitvi ureditvenega območja mednarodnega mejnega prehoda Vinica (Uradni list RS, št. 21/07 in 110/10),
13. Uredba o določitvi ureditvenega območja mednarodnega mejnega prehoda Petrina (Uradni list RS, št. 21/07),
14. Uredba o določitvi ureditvenega območja mednarodnega mejnega prehoda Babno Polje (Uradni list RS, št. 21/07 in 34/07),
15. Uredba o določitvi ureditvenega območja mednarodnega mejnega prehoda Petišovci (Uradni list RS, št. 118/06 in 85/07),
16. Uredba o določitvi ureditvenega območja mednarodnega mejnega prehoda Bistrica ob Sotli (Uradni list RS, št. 118/06),
17. Uredba o določitvi ureditvenega območja mednarodnega mejnega prehoda Dobovec (Uradni list RS, št. 67/05),
18. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Meje (Uradni list RS, št. 108/03),

19. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Podgorje (Uradni list RS, št. 108/03),
20. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Novi Kot (Uradni list RS, št. 92/03),
21. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Brezovica (Uradni list RS, št. 90/03 in 38/04),
22. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Drenovec (Uradni list RS, št. 81/03),
23. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Sedlarjevo (Uradni list RS, št. 81/03),
24. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Nova vas ob Sotli (Uradni list RS, št. 81/03),
25. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Rakitovec (Uradni list RS, št. 72/03),
26. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Brezovica pri Gradinu (Uradni list RS, št. 72/03),
27. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Novokračine (Uradni list RS, št. 72/03),
28. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Podčetrtek (Uradni list RS, št. 58/03),
29. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Rakovec (Uradni list RS, št. 58/03),
30. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za maloobmejni promet Sodevci (Uradni list RS, št. 58/03),
31. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za maloobmejni promet Krmačina (Uradni list RS, št. 58/03),
32. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za maloobmejni promet Božakovo (Uradni list RS, št. 58/03),
33. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Planina v Podbočju (Uradni list RS, št. 58/03),
34. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Žuniči (Uradni list RS, št. 103/02 in 16/04),
35. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Stara vas-Bizeljsko (Uradni list RS, št. 100/02),
36. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Krasinec (Uradni list RS, št. 100/02),
37. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Središče ob Dravi (Uradni list RS, št. 91/02),
38. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Osilnica (Uradni list RS, št. 88/02),
39. Uredba o določitvi ureditvenega območja mejnega prehoda za obmejni promet Rajnkovec (Uradni list RS, št. 86/02),
40. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Rogatec (Uradni list RS, št. 33/02),
41. Uredba o določitvi ureditvenega območja mednarodnega mejnega prehoda Metlika (Uradni list RS, št. 25/02 in 13/04),
42. Uredba o določitvi ureditvenega območja meddržavnega mejnega prehoda Slovenska vas (Uradni list RS, št. 25/02).

17. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Veljavna ureditev v 3. točki 3. člena ZNDM-2 (ki tudi sicer nima narave opredelitve izraza, ampak se z njo dejansko ureja določeno vprašanje) predstavlja vez z ZDVGOMP, saj za namene upravljanja objektov in naprav ter prostorske ureditve v skladu z določbami ZDVGOMP določa območja mejnih prehodov na notranjih mejah Republike Slovenije s sosednjimi državami, ki pravno nimajo več statusa mejnega prehoda v skladu z 17. členom ZNDM-2. Ker se s predlogom zakona določa prenehanje veljavnosti ZDVGOMP, pri čemer se s predlaganima novima 24.a in 24.b členoma ureja vsa relevantna vsebina, ki se nanaša na upravljanja z objekti in napravami na t. i. strateških mejnih območjih, območjih mejnih prehodov kot so določeni z Uredbo o določitvi mejnih prehodov v Republiki Sloveniji¹⁹, se predlaga črtanje 3. točke 3. člena ZNDM-2.

Ostale predlagane spremembe so redakcijske narave.

K 2. členu:

S predlagano spremembo 9.a člena ZNDM-2 predlagatelj v prvem odstavku opredeli občine, ki so upravičene do finančnega nadomestila. To so občine, ki ležijo ob državni meji kjer je bil vzpostavljen ponovni nadzor na notranjih mejah v skladu s 36. členom ZNDM-2 in se soočajo z nedovoljenimi vstopi tujcev v državo. Uvedba začasnega ponovnega nadzora pomeni intenzivnejše izvajanje dejavnosti in ukrepov po tem zakonu in Zakoniku o schengenskih mejah ter povečano prisotnost policije na območju občine.

Drugi odstavek določa, da je do dodatnih finančnih sredstev upravičena tista občina, ki ima poleg zadostitve pogoja iz prvega odstavka, vzpostavljene začasne nastanitvene kapacitete za nastanitev vlagateljev namere za vložitev prošnje za mednarodno zaščito v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

Tretji odstavek določa upravičene stroške za katere lahko občina pridobi finančno nadomestilo. Sem spadajo stroški zaradi obnove in investicijskega vzdrževanja občinskih cest in javnih poti, ki so dodatno obremenjene zaradi povečanega nadzora državne meje ter drugi stroški, ki nastanejo občinam z namenom povečati varnost občanom in so posledica izvajanja dejavnosti iz prvega in drugega odstavka tega člena.

Četrti odstavek določa vzpostavitev metodologije za izračun višine finančnega nadomestila in pogojuje vsebino, ki mora biti vključena v metodologijo izračuna. Podatki, ki se jih uporabi za izračun višine nadomestila za posamezno občino se nanašajo na število nedovoljenih vstopov tujcev v državo na območju posamezne občine (osemnajsta alineja 110. člena ZTuj-2) in prva točka prvega odstavka 115. člena ZMZ-1), dolžino državne meje, na območju posamezne občine (Pravilnik o evidenci državne meje, Uradni list RS, št. 118/21), število prebivalcev občine (na podlagi zadnjih dostopnih uradnih podatkov Statističnega urada Republike Slovenije, <https://www.stat.si/obcine/sl/Theme/Index/PrebivalstvoStevilo>), število nadzornih točk na območju občine, kjer je uveden ponovni nadzor na notranjih mejah v skladu s 36. členom ZNDM-2 in začasne namestitvene kapacitete. Podatke za izračun pridobi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve in po uradni dolžnosti iz uradnih evidenc.

Peti odstavek določa, da nabor upravičenih občin do finančnega nadomestila, na predlog ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, določi Vlada Republike Slovenije do konca februarja tekočega koledarskega leta s sklepom.

Šesti odstavek določa obveznosti občin glede posredovanja zahtevkov za finančno nadomestilo. Občine morajo ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve zahtevke posredovati do 15. novembra tekočega koledarskega leta. Zahtevki morajo vsebovati račune in dokazila o plačilih, ki jih občine priložijo zahtevku

¹⁹ Uradni list RS, št. 18/15 in 50/23; Uredba o določitvi mejnih prehodov.

skupaj z utemeljitvijo namenske porabe in listinsko dokumentacijo. Nastali stroški morajo biti izkazani in preverljivi. Zahtevkov, poslanih po izteku roka iz prvega stavka tega odstavka, se ne upošteva.

Sedmi odstavek določa obdobje in upravičenost za odmero finančne pomoči in določa, da finančno pomoč izplača ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

Osmi odstavek določa, da sredstva za izplačilo finančne pomoči zagotovi v okviru svojega finančnega načrta ministrstvo, pristojno za notranje zadeve v okviru proračuna Republike Slovenije.

K 3. členu:

Zaradi sprememb 9.a člena se 9.b člen črta, ker se finančno nadomestilo občinam določa na podlagi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah in določil 9.a člena.

K 4. členu:

Upošteva določbi 38. in 38.b člena Zakona o državni upravi²⁰ se zaradi jasnejše razmejitve pristojnosti med Ministrstvom za infrastrukturo ter Ministrstvom za okolje, podnebje in energijo na področju prometa, v osmem odstavku 10. člena, drugem odstavku 19. člena, tretjem odstavku 23. člena in tretjem odstavku 44. člena ZNDM-2 izraz ministrstvo oziroma minister, pristojen »za promet« nadomešča z izrazom ministrstvo oziroma minister, pristojen »za infrastrukturo«.

K 5. členu:

Na podlagi 3. člena Zakona o potnih listinah²¹ ima državljan Republike Slovenije pravico zapustiti in se vrniti v državo z veljavno potno listino, če z mednarodno pogodbo ni drugače določeno. Državljanu, ki nima veljavne potne listine, njegovo državljanstvo in istovetnost pa nista vprašljiva, mora organ, pristojen za kontrolo prehajanja čez državno mejo, dovoliti prihod v državo. Glede na navedeno je v skladu z ZPLD-1 pogoj imetništva veljavnega potovalnega dokumenta predpisan zgolj za izstop državljana iz Republike Slovenije, ne pa tudi za vrnitev v svojo matično državo. Zato se s predlagano določbo ureja obveznost posedovanja ustreznega potovalnega dokumenta za državljana Republike Slovenije le pri izstopu iz Republike Slovenije (ne pa tudi za vstop, saj država ščiti svojega državljana z dovoljenjem za prihod v svojo državo brez veljavne potne listine, če njegovo državljanstvo in istovetnost nista vprašljiva).

K 6. členu:

S predlaganima spremembama drugega in tretjega odstavka 16. člena ZNDM-2 se veljavna terminologija usklajuje s terminologijo določeno v 32. točki 17. člena Zakona o letalstvu²² in Pomorskem zakoniku²³ (npr. 6. in 8. člen), glede zračnega ter pomorskega prometa.

K 7. členu:

24.a člen:

Z vstopom Hrvaške v schengensko območje je Republika Slovenija s 1. 1. 2023 prenehala z izvajanjem mejne kontrole nekdanje zunanje schengenske kopenske meje, s tem pa so se zaprli tudi vsi mejni prehodi, katerih območje meji na Hrvaško. Glede na novo nastalo situacijo, to je ukinitvev mejnih prehodov, z izjemo treh mejnih prehodov za zračni promet ter dveh morskih mejnih prehodov, in upošteva določbe ZDU-1K, bo Vlada RS z uredbo določila strateška mejna območja (glede na pretekle sklepe Vlade RS »strateške mejne prehode«²⁴), ki bodo ovrednotene oziroma določene z vidika državnega interesa (tudi v smislu uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah). S predlagano določbo se v ZNDM -2 vnaša nov termin, to je »strateško mejno območje«.

²⁰ Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/23.

²¹ Uradni list RS, št. 29/11; ZPLD-1.

²² Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16, 47/19 in 18/23 – ZDU-1O; ZLet.

²³ Uradni list RS, št. 62/16 – uradno prečiščeno besedilo, 41/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZPVZRZECEP, 18/21, 21/21 – popr. in 76/23.

²⁴ Npr. sklep Vlade RS št. 22500-1/2009/6, 18. 2. 2010.

V predlaganem prvem odstavku se določa, da Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za notranje zadeve in v soglasju z upravnim organom, pristojnim za carinske zadeve, z uredbo določi strateško mejno območje, ki je glede na lego in gospodarski položaj strateškega pomena za Republiko Slovenijo.

V drugem odstavku se po vzoru ureditve v prvem odstavku 22. člena ZNDM-2 smiselno povzema vsebina 4. člena ZDVGOMP, upošteva nov termin »strateško mejno območje«, ki ureja območje oziroma obseg strateškega mejnega območja. Le ta, poleg nepremičnin in neposredne okolice z objekti, ki so potrebni za smotrno in varno odvijanje prometa, obsega tudi infrastrukturne objekte in naprave, ki so potrebni za nemoteno delovanje strateškega mejnega območja in so izven strateškega mejnega območja (npr. čistilne naprave, komunikacijsko omrežje, ki so namenjene delovanju objektov).

Po predlogu bo Vlada Republike Slovenije po sprejemu uredbe, ki določa strateška mejna območja, v nadaljevanju sprejela tudi uredbo, s katero bo določila območja strateških mejnih območij v smislu prostorskega vidika. Po veljavni ureditvi območja strateških mejnih prehodov urejajo številne uredbe o določitvi ureditvenega območja za posamezni mejni prehod, na podlagi predlagane ureditve pa bo Vlada RS sprejela le eno uredbo, ki bo določala območja vseh strateških mejnih območij, in sicer v bistveno manjšem obsegu, kar bo zagotavljalo preglednost pravne ureditve. Z vidika ravnanja s stvarnim premoženjem in s tem povezanim obvladovanjem stroškov vzdrževanja in upravljanja bivših mejnih prehodov je potrebno, v okviru zakonskih možnosti, območje bivših mejnih prehodov zožiti na minimum, ki bo, v primeru ponovne vzpostavitve mejnih kontrol, še omogočal izvajanje nalog pristojnih služb.

S predlaganim četrtem odstavkom se smiselno povzema ureditev iz tretjega odstavka 1. člena ZDVGOMP in sicer, da je gradnja, postavitve, upravljanje ali prostorska ureditev območja mejnega prehoda iz 22. člena tega zakona in strateškega mejnega območja v javnem interesu in v javno korist. Vsebine, ki se nanašajo na razlastitev in omejitev lastninske pravice se sklicujejo na določbe Zakona o urejanju prostora.²⁵

24.b člen:

Z ZDU-1K je bilo Ministrstvo za notranje zadeve določeno za upravljavca nepremičnin na območju vseh mejnih prehodov (tudi tistih iz 3. točke 3. člena ZNDM-2), s čimer naj bi se zagotavljala učinkovitejša raba nepremičnin in hitreje prilagajanje spremembam potreb po uporabi posameznih nepremičnin za izvajanje nalog policije. Namen zakonodajalca se namreč ob veljavni ureditvi lahko zagotavlja le z ohranjanjem državnega lastništva nad nepremičninami na območju mejnih prehodov, pri čemer bi odsotnost lastništva (npr. v primeru prodaje, brezplačne odsvojitve..) predstavljalo krnitev ali celo nezmožnost za izvrševanje zakonodajalčevega namena.

Ker se s predlaganim črtanjem 3. točke 3. člena ZNDM-2 in predlaganim novim 24.a členom sledi potrebam v praksi, skladno s katero vsa dosedanja območja bivših mejnih prehodov na notranjih mejah Slovenije s sosednjimi državami ne bodo strateškega pomena za Republiko Slovenijo (t. i. strateška mejna območja) - zlasti gre za območja nekdanjih manjših mejnih prehodov, se s predlaganim prvim in drugim odstavkom 24.b člena prenaša ureditev iz 5. člena ZDU-1K, na način, ki državi na eni strani omogoča, da nepremičnine na območju nekdanjih mejnih prehodov, ki ne bodo predstavljali strateških mejnih območij in območij mejnih prehodov v smislu 22. člena ZNDM-2, zaradi zasledovanja načela gospodarnosti določenega v 5. členu Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti²⁶, lahko prenese v upravljanje ali z njim prosto razpolaga (proda, brezplačno odsvoji, odda v najem, odda v brezplačno uporabo ali drugače obremeni,) na drugi strani – pa se po sklepanju »a contrario« ohranja poseben režim za območja ob državni meji, ki so glede na lego in gospodarski položaj za Republiko Slovenijo strateškega pomena in za območja mejnih prehodov za prehajanje zunanje morske in zračne meje.

²⁵ Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 95/23 – ZIUOPZP); ZUreP-3.

²⁶ Uradni list RS, št. 11/18, 79/18 in 78/23 – ZORR; ZSPDSL-1.

S predlaganim tretjim odstavkom se po vzoru ureditve v 5. členu ZDU-1K poudarja, da nepremičnine, ki imajo status infrastrukture po drugih predpisih in nepremičnine, ki so nujne za opravljanje javnih nalog povezanih s to infrastrukturo, niso v upravljanju Ministrstva za notranje zadeve. Slednje pomeni, da na območju strateškega mejnega območja državna cesta ostane v upravljanju države, elektrovi, vodovodi in ostala javna gospodarska infrastruktura pa ostane v upravljanju kot je določeno v drugih predpisih.

S predlaganim četrtem odstavkom se določa, da ministrstvo, pristojno za javno upravo, ki je pristojno za centralizirano ravnanje s stvarnim premoženjem države prevzame obveznosti upravljanja nepremičnin, ki jih za svoje potrebe ne uporabljata policija in ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

K 8. členu:

S predlaganima spremembama prvega odstavka 25. člena ZNDM-2 se glede na to, da se s predlogom zakona določa prenehanje veljavnosti ZDVGOMP, črta sklic na navedeni zakon, pri čemer se zaradi jasnosti, na katere objekte se nanaša izvajanje carinskega nadzora ohranja besedilo »na območju mejnega prehoda«.

K 9. členu:

S predlagano spremembo četrtega odstavka 26. člena ZNDM-2 se na enak način kot s predlagano spremembo drugega odstavka 16. člena ZNDM-2 veljavna terminologija usklajuje s terminologijo določeno v 32. točki 17. člena ZLet glede zračnega prometa.

K 10. členu:

S predlagano spremembo prvega stavka v prvem odstavku 29. člena ZNDM-2 se črta terminologija, ki izhaja iz poprej veljavnega Zakona o nadzoru državne meje²⁷ in ki ne ustreza terminologiji določeni v 41. in 42. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije.²⁸ Ker v primeru obravnave oseb, ki so poskušale nedovoljeno prestopiti ali so nedovoljeno prestopile državno mejo, zadostuje odvzem prstnih odtisov, se s predlagano spremembo črta tudi možnost odvzema odtisov dlani.

V drugem, četrtem in šestem odstavku obravnavanega člena se predlaga poenotenje dokaznega standarda z dokaznim standardom iz prvega odstavka 35. člena predloga zakona ter prvim odstavkom 35.b člena predloga zakona, pri čemer se pojasnjuje, da je veljavni standard neustrezen, saj »konkretnih okoliščin« na podlagi katerih je mogoče pričakovati, da oseba poseduje prepovedane stvari ali predmete, da v prevoznem sredstvu prevaža prepovedane predmete ali stvari, ali da so v predmetih ali stvareh, ki jih ima s seboj, ali v prevoznem sredstvu prepovedani predmeti ali stvari, praviloma ni mogoče izkazati oziroma utemeljiti, čeprav policisti glede na izkušnje, operativne informacije, analize tveganja in druge informacije vedo, da obstaja verjetnost za obstoj navedenih okoliščin.

K 11. členu:

S predlagano dopolnitvijo 30. člena ZNDM-2 se po vzoru ureditve v šestem odstavku 25. člena Zakona o finančni upravi²⁹ upošteva načelo sorazmernosti tudi pri kontroli prevoznih sredstev in stvari omogoča izjema od pravice prisotnosti pri opravljanju pregleda, in sicer če je treba zaradi zavarovanja dokazov ali preprečitve nevarnosti nemudoma ukrepati in če lastnik prevoznega sredstva ali stvari oziroma posestnik ni navzoč pri mejni kontroli in ga ni mogoče pravočasno obvestiti, ali če je lastnik oziroma posestnik neznan. Policija v praksi namreč zaznava težave zlasti npr. v Luki Koper, ko gre špedicijska roba s tovornimi kontejnerji iz Luke Koper v tujino. Gre za že ugotovljene primere pošiljk izvoza rabljenih vozil, katerih izvor ugotavlja policija. V preteklosti je bilo ugotovljeno, da je bilo več primerov na ta način izvoženih odtujenih vozil z območja Evropske unije. Policija mora preveriti pristnost oziroma izvor vozil v evropskih in nacionalnih podatkovnih bazah ukradenih in pogrešanih predmetov...

²⁷ Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo.

²⁸ Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US, 47/19 in 153/21 – odl. US; ZNPPol.

²⁹ Uradni list RS, št. 25/14, 39/22 in 14/23.

Običajno v teh primerih na izstopu iz države niso navzoči lastnik, posestnik ali predstavnik špedicije, kar policiji pri izvajanju mejne kontrole onemogoča učinkovito izvajanje kontrole potnikov, prevoznega sredstva in stvari, ki izstopajo glede na ugotovitve analiz tveganja čezmejne kriminalitete oziroma profilov tveganja (npr. določene znamke vozil, določena končna destinacija, itd..).

K 12. členu:

Policija po 1. 1. 2023 ne izvaja več sistematične mejne kontrole s Hrvaško. Prav tako se na tej državni meji na podlagi odločitve Vlade RS že odstranjujejočasne tehnične ovire. Policija tako tudi na meji s Hrvaško izvaja izravnalne ukrepe skladno z določbami ZNDM-2, upoštevajoč analize tveganja, nediskriminatornost in nesistematičnost teh ukrepov. Glede na novo nastale okoliščine je migracijska pot operativno lažja, zaradi česar je več migrantov prijetih na cestnih, železniških in drugih komunikacijah, ki vodijo iz Hrvaške v Slovenijo. Zaznane nedovoljene migracije so se povečale, zato so policisti na najbolj izpostavljenih migracijskih poteh bolj obremenjeni z obravnavo migrantov, ki nedovoljeno prestopijo državno mejo. V praksi to pomeni, da se policisti na terenu srečujejo s pojavom večjih skupin migrantov, med katerimi so migranti iz različnih izvornih območij in držav. V teh primerih morajo policisti, upoštevajoč pravila uporabe jezika v postopku, ki ga migranti razumejo, pridobiti ustreznega prevajalca za sporazumevanje. Zaradi majhnosti države in ponudbe prevajalcev predstavlja zagotavljanje pravic v postopku vedno večjo operativno težavo policije. Glede na to, da je potrebno prevajalce, ki so zaradi deficitarnosti posameznih jezikov precej zasedeni, čakati vsaj po več ur, v primeru velike obremenjenosti tudi pol dneva ali celo do naslednjega dne, je policiji otežkočeno zbiranje vseh potrebnih dejstev in okoliščin, ki v trenutku prijettja migrantov, še niso znana.

Pooblastilo zadržanja osebe po 32. členu ZNDM-2, ki predstavlja enega od pooblastil v okviru izvajanja mejne kontrole, policiji omogoča preverjanje vseh okoliščin prestopa državne meje, da se lahko potrdi ali ovrže domneva, da je oseba na nedovoljen način prestopila državno mejo oziroma zaradi zavrnitve tujca, ki ne izpolnjuje pogojev za vstop v državo. Ker navedeno pooblastilo policisti skladno z veljavno ureditvijo 51. člena ZNDM-2 v okviru izvajanja izravnalnih ukrepov ne morejo uporabljati, pri čemer je za primere v praksi večinoma neuporabno tudi pooblastilo pridržanja iz 64. člena ZNPPol (za uporabo slednjega mora biti izpolnjen zakonski pogoj, da je osebo treba izročiti tujim varnostnim organom, kar je v primeru, če je oseba zaustavljena npr. na območju Ljubljane, torej ne neposredno v bližini državne meje in oseba še nima statusa osumljenca kaznivega dejanja, storilca za prekršek ali prosilca za azil in ko je okoliščine prehajanja državne meje treba predhodno šele razjasniti, neuporabno), se predlaga možnost izvajanja zadržanja osebe po 32. členu ZNDM-2 tudi v primeru, ko policija izvaja izravnalne ukrepe. S predlagano rešitvijo se na eni strani varujejo pravice posameznika, ki se znajde v policijskem postopku zaradi domnevnega nedovoljenega prestopa državne meje (zadržana oseba ima pravice pridržanih oseb, ki so določene v ZNPPol, v primeru zadržanja nad 6 ur je zadržana oseba obveščena z obrazloženo odločbo zoper katero ima pravico do pritožbe), na drugi strani pa se policiji omogoča izvedbo vseh potrebnih opravil za ugotovitev vseh okoliščin, ali je oseba na nedovoljen način prestopila državno mejo. Pooblastilo zadržanja osebe se je doslej pri varovanju takratne zunanje (schengenske) meje s Hrvaško v praksi izkazalo za uporabnega, ne le na območju obmejnih policijskih postaj, temveč tudi v notranjosti, kjer je bilo preverjanje nedovoljenega vstopa v državo zaradi oddaljenosti od preverjanja dejanskega mesta nedovoljenega prehoda še toliko težje. V tem času je lahko policija tudi glede na daljšo časovno komponento trajanja postopka s prevajalci, preverjanjem preko krajevno pristojne policijske postaje in po izjavi tujca glede kraja, časa in načina prehoda državne meje sprejela vse potrebne ukrepe za ugotovitev dejanskega stanja, in postopek zaključila bodisi z izrekom globe, obdolžilnega predloga v zvezi z nedovoljenim vstopom v državo ali v zvezi izraženo namero za mednarodno zaščito po določbah Zakona o mednarodni zaščiti.³⁰

K 13. členu:

Izkušnje pri izvajanju zelo velikega števila postopkov izravnalnih ukrepov v letu 2023 (skupaj 15.477, v letu 2022 pa 3.051) so pokazale, da je veljavni standard za izvedbo pooblastila po 35.b členu ZNDM-2 neustrezen, saj »konkretnih okoliščin« na podlagi katerih je mogoče pričakovati, da ima oseba

³⁰ Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo, 54/21 in 42/23 – ZZSDT-D.

predmete, ki jih je po zakonu treba zaseči in da ima oseba ponarejene, prenarejene, izmišljene ali tuje listine, ki jih uporabi kot svoje, praviloma ni mogoče izkazati oziroma utemeljiti, čeprav policisti glede na izkušnje, operativne informacije, analize tveganja in druge informacije vedo, da obstaja verjetnost za obstoj navedenih okoliščin.

23. člen Zakonika o schengenskih mejah, ki opredeljuje kontrole znotraj ozemlja držav članic, določa, da se ob odsotnosti nadzora notranjih meja policijski ukrepi izvajajo tako, da se ti ne izvajajo sistematično, da se izvajajo naključno ter da temeljijo na splošnih policijskih informacijah in izkušnjah glede groženj javni varnosti ter stremijo zlasti k boju proti čezmejnemu kriminalu. Splošne policijske informacije predstavljajo analize tveganja, profili tveganja, značilni načini storitev (modus operandi), predhodni policijski postopki na lokacijah, ki pomenijo tveganje za nedovoljene migracije in čezmejno kriminaliteto, operativne informacije ter izkušnje policistov pri izvajanju takih ukrepov. Glede na navedeno se s predlagano spremembo v napovednem stavku prvega odstavka 35.b člena ZNDM-2 spreminja standard za izvedbo izravnalnega ukrepa »kontrola osebe, pregled prevoznega sredstva in stvari« na način, da se približuje veljavni ureditvi v prvem odstavku 35. člena ZNDM-2, kjer je v splošnem za izvedbo izravnalnih ukrepov določeno, da se ti smejo izvesti, »če okoliščine upravičujejo verjetnost«, da je oseba prestopila notranjo mejo ter uveljavljenim standardom v ZNPPol, kar omogoča učinkovitejše zagotavljanje javne varnosti in reda na eni strani ter varovanje pravic posameznika v postopku na drugi strani.

K 14. členu:

Ker se s predlagano dopolnitvijo 15. člena ZNDM-2 z namenom enakopravne obravnave slovenskih državljanov v razmerju do državljanov Evropske unije določa, da državljan Republike Slovenije lahko izstopi iz Republike Slovenije z veljavno osebno izkaznico ali veljavnim potnim listom, se s predlaganim novim drugim odstavkom določa tudi prekršek iz navedenega naslova kot tudi višina globe, ki je primerljiva razponu višine globe v prvi alineji drugega odstavka 147. člena ZTuj-2.

K 15. členu:

V skladu s predlaganim prvim odstavkom Vlada RS izda uredbo s katero bo določila strateška mejna območja iz prvega odstavka novega 24.a člena ZNDM-2 v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona, pri čemer bo navedena uredba podlaga za nadaljnjo določitev območij strateških mejnih območij.

V skladu s predlaganim tretjim odstavkom Vlada RS v petih letih po izdaji uredbe o določitvi strateških mejnih območij izda uredbo, ki bo določala območja posameznih strateških mejnih območij. Ker bo potrebno za nabor novo določenih lokacij opredeliti minimalno območje znotraj strateškega mejnega območja (na podlagi predhodno izdelane ocene policije in medresorske uskladitve na ravni Vlade RS), se za izvedbo potrebnih aktivnosti vezanih na vzpostavitev ustreznega območja (ureditev zemljiškoknjižnih razmerij, ureditev morebitnih razlastitev ali omejitev lastninskih pravic), ki ga policija potrebuje za izvajanje nalog, predlaga dvoletno obdobje za sprejem navedenega podzakonskega predpisa. Predvsem z vidika racionalizacije stroškov je potrebno na območjih bivših strateških mejnih prehodov oziroma na novo določenih strateških mejnih območjih, zmanjšati nabor nepremičnin, zemljišč in infrastrukture v upravljanju Ministrstva za notranje zadeve, saj trenutna struktura predstavlja veliko obremenitev na stroškovni in organizacijski ravni. Slednja ureditev pa glede na obseg nepremičninskega in infrastrukturnega fonda na vseh lokacijah, ki jih bo določila Vlada RS, terja določen čas in postopke.

Glede na to, da se s predlagano spremembo 9.a člena ZNDM-2 v določajo spremenjeni kriteriji, ki narekujejo tudi nadaljnjo uskladitev metodologije za izračun višine povračila dela stroškov zaradi uvedbe začasnega ponovnega nadzora na notranjih mejah, se s predlaganim tretjim odstavkom tega člena določa rok za uskladitev navedenega podzakonskega akta, to je v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

K 16. členu:

ZDVGOMP je bil sprejet oziroma spremenjen v letu 2007 za vzpostavitev schengenskega območja za potrebe opravljanja mejne kontrole na mejah z Avstrijo, Italijo in Madžarsko in okrepljenega nadzora na meji s Hrvaško, ki je bila zunanja schengenska meja. V vmesnem obdobju je pretežno število členov že prenehalo veljati, ker regulacija ni bila več potrebna ali pa so bile določene vsebine ustrezno urejene v drugih predpisih. Tako je bila spremenjena zakonodaja s področja urejanja prostora, vključno z razlastitvijo ali omejitvijo lastninske pravice (ZUreP-3), s področja graditve objektov (Gradbeni zakon³¹), medtem ko način pridobivanja nepremičnin že ureja ZSPDSLS-1. Glede na navedeno in ker se preostale še aktualne vsebine, ki jih je zaradi specifičnosti mejnih prehodov in na novo določenih strateških mejnih območij še vedno potrebno urejati drugače, umeščajo v predlog tega zakona, ni več potrebe po ločenem normiranju v ZDVGOMP.

Ker predlagani novi 24.b člen, v katerem se določa upravljanje nepremičnega premoženja na območju mejnih prehodov, območju strateških mejnih območij in območju nekdanjih mejnih prehodov na kopenski meji, po vsebini posega v prehodno določbo 5. člena ZDU-1K, se v predlaganem drugem odstavku zaradi večje preglednosti pravnega urejanja na nedvoumen način določa prenehanje veljavnosti 5. člena ZDU-1K, katerega posledice se odražajo še v sedanjosti, glede na to, da je na podlagi navedenega zakona upravljavec predmetnih nepremičnin Ministrstvo za notranje zadeve.

Ker se s predlaganim prvim odstavkom določa prenehanje veljavnosti ZDVGOMP, se s predlaganim tretjim odstavkom določa prenehanje veljave vseh podzakonskih predpisov izdanih na njegovi podlagi (predpisi v okviru katerih so določena ureditvena območja zdaj bivših mejnih prehodov), ki pa se uporabljajo do uveljavitve podzakonskega predpisa iz drugega odstavka novega 24.a člena zakona, in sicer do uveljavitve nove uredbe, ki bo določala območja strateških mejnih območij, s čimer bo glede na veljavno ureditev, zagotovljena večja preglednost predmetnega področja.

K 17. členu:

Za uveljavitev zakona je predlagan splošen 15-dnevni rok po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

³¹ Uradni list RS, št. 199/21,105/22 – ZZNŠPP in 133/23.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

3. člen (pomen izrazov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. mejna črta razmejuje območje Republike Slovenije od območij sosednjih držav;
2. državna meja po tem zakonu je kopenska in morska meja ter letališča in pristanišča, prek katerih poteka mednarodni promet;
3. območja mejnih prehodov, za katere velja Sklep Sveta z dne 6. decembra 2007 o polni uporabi določb schengenskega pravnega reda v Češki republiki, Republiki Estoniji, Republiki Latviji, Republiki Litvi, Republiki Madžarski, Republiki Malti, Republiki Poljski, Republiki Sloveniji in Slovaški republiki (UL L št. 323 z dne 8. 12. 2007, str. 34) in sklep Sveta (EU) 2022/2451 z dne 8. decembra 2022 o uporabi vseh določb schengenskega pravnega reda v Republiki Hrvaški (UL L št. 320 z dne 14. 12. 2022, str. 41), imajo za namene upravljanja in prostorske ureditve, status mejnega prehoda;
4. mednarodni običaji so pravila splošne prakse in splošno sprejeta pravila, ki se nanašajo na vsebino in zadeve, urejene s tem zakonom;
5. mejna prometna povezava je cesta, železniška proga ali pot, ki poteka čez mejno črto izven mejnih prehodov.

9.a člen

(povračilo dela stroškov občinam zaradi povečanega nadzora državne meje)

(1) Občinam ob državni meji se povrne del njihovih stroškov iz drugega odstavka tega člena, ki so posledica povečanega nadzora državne meje. Povečan nadzor državne meje pomeni intenzivnejše izvajanje dejavnosti in ukrepov po tem zakonu in Zakoniku o schengenskih mejah, kar ima za posledico povečano prisotnost policije na območju občin ob državni meji.

(2) Med upravičene stroške sodijo stroški zaradi obnove in investicijskega vzdrževanja občinskih cest in javnih poti, ki so dodatno obremenjene zaradi povečanega nadzora državne meje, stroški osvetlitve občinskih cest in javnih poti ter drugi stroški, ki nastanejo občinam z namenom povečati varnost občanom in so posledica povečanega nadzora državne meje.

(3) Na predlog ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, Vlada Republike Slovenije do konca februarja tekočega koledarskega leta s sklepom ugotovi obstoj povečanega nadzora državne meje v preteklem koledarskem letu in glede na zagotovljena sredstva v državnem proračunu odloči o višini sredstev, ki pripada posamezni občini v tekočem koledarskem letu. Sredstva se občini izplačajo pod pogoji, določenimi v petem odstavku tega člena.

(4) Pri izračunu povračila dela stroškov se upoštevajo:

- dolžina državne meje, na območju posamezne občine;
- faktor obremenitve občine, za izračun katerega se upoštevajo število prebivalcev občine, število nezakonitih prehodov v občini, število mejnih prehodov na državnih cestah v posamezni občini in morebitne druge kategorije, ki vplivajo na faktor obremenitve;
- druge okoliščine, ki pomembno vplivajo na varnost v lokalnem okolju oziroma zaradi povečanega nadzora državne meje povzročajo nepredvidene stroške občini.

(5) Občine pošljejo ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve, zahtevek za povračilo dela stroškov iz drugega odstavka tega člena, nastalih v tekočem koledarskem letu, do 15. novembra tekočega koledarskega leta. Podlaga za povračilo dela stroškov iz prejšnjega stavka, ki jih občinam povrne ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, so predloženi računi in dokazila o plačilih, ki jih občine priložijo zahtevku skupaj z utemeljitvijo namenske porabe in listinsko dokumentacijo. Nastali stroški morajo biti izkazani in preverljivi, da gre za povečane stroške občin zaradi povečanega nadzora državne meje

oziroma so z njim neposredno povezani. Zahtevkov, poslanih po izteku roka iz prvega stavka tega odstavka, se ne upošteva.

(6) Sredstva za izplačilo povračila dela stroškov se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije v okviru finančnega načrta ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.

(7) Vlada Republike Slovenije podrobneje določi merila, kriterije in metodologijo za izračun višine povračila dela stroškov ter način uveljavljanja povračila stroškov.

9.b člen

(povračilo dela stroškov občinam zaradi izrednih dogodkov)

(1) Ne glede na prvi odstavek prejšnjega člena se občinam ob državni meji povrne del njihovih stroškov, ki so posledica izrednih dogodkov, nastalih z nadzorom državne meje. Izredni dogodki so okoliščine, ki zaradi svoje narave narekujejo še intenzivnejše in množičnejše izvajanje dejavnosti in ukrepov kot v primeru iz prejšnjega člena ter zahtevajo bistveno povečano prisotnost policije na območju posameznih občin ob državni meji.

(2) Na predlog ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, Vlada Republike Slovenije s sklepom ugotovi obstoj izrednega dogodka iz prejšnjega odstavka.

(3) Na podlagi ocenjenih stroškov Vlada Republike Slovenije odloči o višini sredstev, ki pripada posamezni občini. Sredstva se občini izplačajo pod pogoji, določenimi v četrtem in petem odstavku tega člena.

(4) Občine pošljejo ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve, v enem letu po sprejemu sklepa iz prejšnjega odstavka zahtevek za povračilo stroškov. Iz opravičenih razlogov se lahko rok iz prejšnjega stavka podaljša za največ eno leto. Zahtevkov, poslanih po izteku rokov iz tega odstavka, se ne upošteva.

(5) Podlaga za povračilo dela stroškov iz prejšnjega odstavka, ki jih občinam povrne ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, so predloženi računi in dokazila o plačilih, ki jih občine priložijo zahtevku skupaj z utemeljitvijo namenske porabe in listinsko dokumentacijo. Nastali stroški morajo biti izkazani in preverljivi, da gre za stroške zaradi izrednega dogodka iz prvega odstavka tega člena oziroma so z njim neposredno povezani.

10. člen

(označitev mejne črte)

(1) Vlada Republike Slovenije na predlog posameznih ministrstev imenuje člane delegacij v meddržavnih komisijah za označevanje in vzdrževanje državnih meja, ustanovljenih na podlagi veljavnih mednarodnih pogodb. Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, z drugimi pristojnimi ministri usklajuje opravljanje nalog, povezanih z označevanjem mejne črte ter razmejitevjo.

(2) Strokovno-tehnična opravila v zvezi z označevanjem mejne črte opravlja upravni organ, pristojen za geodetske zadeve.

(3) Ob glavnih cestah, ki vodijo proti mejni črti na notranjih mejah, se s tablami obvešča o prihodu na ozemlje Republike Slovenije oziroma o približevanju ozemlju sosednje države članice Evropske unije. S tablami se obvešča tudi o prihodu na ozemlje Republike Slovenije na letališčih in pristaniščih.

(4) Če potek mejne črte ni dovolj razpoznaven, je treba bližino mejne črte na cestnih in drugih povezavah označiti s posebnimi opozorilnimi tablami, ki opozarjajo na neposredno bližino mejne črte in s prometno signalizacijo, ki prepoveduje promet vozil.

(5) Na opozorilne table in drugo signalizacijo je prepovedano pritrjevati ali namestiti karkoli, prepovedana so tudi druga ravnanja, s katerimi bi se zakrivala vidnost teh tabel ali druge signalizacije.

(6) Lastniki in upravitelji cest, poti in drugih zemljišč morajo brezplačno dovoliti prehod in omogočiti brezplačno postavitve opozorilnih tabel in druge signalizacije na način, ki ne posega v vrednost nepremičnine. Table iz tretjega odstavka tega člena in posebne opozorilne table iz četrtega odstavka tega člena postavi in vzdržuje ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. Drugo prometno signalizacijo iz četrtega odstavka tega člena na javnih cestah postavi in vzdržuje upravljavec ceste.

(7) Oznake iz četrtega odstavka tega člena se vpišejo v evidenco državne meje, ki jo vodi upravni organ, pristojen za geodetske zadeve. Vpis ali spremembo vpisa oznak iz četrtega odstavka tega člena izvede upravni organ, pristojen za geodetske zadeve, na predlog policije.

(8) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom, pristojnim za promet, s pravilnikom podrobneje uredi izvajanje tretjega odstavka tega člena. Način izvajanja četrtega odstavka tega člena s pravilnikom določi minister, pristojen za notranje zadeve.

15. člen **(prestop državne meje)**

(1) Prestop državne meje je vsako človekovo gibanje čez državno mejo.

(2) Oseba, ki državno mejo prestopi zaradi nepredvidljivih nujnih okoliščin izven mejnega prehoda ali izven določenega delovnega časa, mora, takoj ko je to mogoče, o tem obvestiti policijo.

16. člen **(tranzitni promet)**

(1) Tranzit pomeni vstop v Republiko Slovenijo iz prve države, prehod ozemlja Republike Slovenije in izstop v drugo državo.

(2) Za osebe, ki državno mejo prečkajo v zračnem prometu, ne velja obveznost mejne kontrole:

- če po pristanku na letališču brez odlašanja znova odletijo in v tem vmesnem času ne zapustijo zračnega plovila;
- če gre za prelet zračnega plovila brez vmesnega pristanka.

(3) Prejšnji odstavek se smiselno uporablja tudi za pomorski promet.

19. člen **(določitev začasnih mejnih prehodov)**

(1) Policija lahko z odločbo ustanovi začasni mejni prehod, če je to potrebno za smotrno izvajanje kratkotrajnih čezmejnih dejavnosti, kot so:

- vaje za primer naravnih in drugih nesreč;
- športne prireditve;
- ukrepi za preusmerjanje prometa;
- kulturne, znanstvene, strokovne in turistične prireditve in dejavnosti;
- izvajanje dejavnosti, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb;
- kmetijska, gozdarska dela in druga dela ter opravila, za katera obstaja širši javni interes.

(2) Če se ustanovi začasni mejni prehod na civilnem letališču, vzletišču ali železniški progi, policija izda odločbo v soglasju z ministrstvom, pristojnim za promet.

(3) Pri ustanovitvi začasnega mejnega prehoda, na katerem se opravlja carinski nadzor, je potrebno tudi soglasje upravnega organa, pristojnega za carinske zadeve, v katerem se opredelijo pogoji in stroški za opravljanje carinskega nadzora.

(4) Pobudnik ustanovitve začasnega mejnega prehoda za cestni in železniški promet mora o tem pravočasno obvestiti sosednje varnostne organe.

(5) Začasni mejni prehod po tem členu se lahko ustanovi za največ šest mesecev v 12 mesecih, razen zaradi razlogov iz šeste alineje prvega odstavka tega člena, za katere se mejni prehod ustanovi, dokler trajajo ta dela oziroma za čas, dokler obstaja širši javni interes.

(6) V odločbi se poleg kraja odprtja začasnega mejnega prehoda navedejo tudi čas obratovanja mejnega prehoda, obseg uporabe mejnega prehoda in drugi pogoji.

(7) O pritožbi v zadevah iz prvega odstavka tega člena odloča ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

23. člen

(označitev mejnega prehoda in njegovega območja)

(1) Mejni prehod in njegovo območje se označita z opozorilnimi, obvestilnimi in dopolnilnimi tablam.

(2) Postavitev opozorilnih, obvestilnih in dopolnilnih tabel ni potrebna na mejnih prehodih iz 18., 19. ter četrtega odstavka 36. člena tega zakona.

(3) Obliko, vsebino in način postavitve opozorilnih, obvestilnih in dopolnilnih tabel v soglasju z ministrom, pristojnim za promet, določi minister, pristojen za notranje zadeve, s pravilnikom.

25. člen

(gradnja in postavitev objektov na območju mejnega prehoda)

(1) Za gradnjo ali spremembo namembnosti objektov po predpisih o graditvi objektov in naprav na območju mejnega prehoda, na katerem se opravlja carinski nadzor, je treba pridobiti soglasji direktorja pristojne policijske uprave in upravnega organa, pristojnega za carinske zadeve. Na ostalih mejnih prehodih je treba pridobiti le soglasje direktorja pristojne policijske uprave. O pritožbi zoper odločitev direktorja policijske uprave odloča ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, o pritožbi zoper odločitev upravnega organa, pristojnega za carinske zadeve, pa ministrstvo, pristojno za finance.

(2) Soglasje iz prvega odstavka tega člena se ne izda, če bi objekt, naprava ali dejavnost lahko ovirala opravljanje mejne kontrole, drugih varnostnih ukrepov na državni meji ali zmanjševala preglednost.

(3) Soglasje velja do izdaje ustreznega gradbenega ali drugega dovoljenja, vendar največ dve leti.

26. člen

(obveznost poveljnika plovila)

(1) Ob prihodu iz tujine mora poveljnik plovila zagotoviti, da člani posadke in potniki ne zapustijo plovila, preden ni opravljena mejna kontrola, če se opravlja na plovilu.

(2) Poveljnik plovila, agent ladje ali oseba, ki jo poveljnik plovila pooblasti, mora najpozneje ob pristanku v pristanišču policiji naznaniti vse potnike, ki nimajo veljavnega dokumenta za prestop državne meje.

(3) Poveljnik plovila mora storiti vse potrebno, da potniki, ki nimajo veljavnega dokumenta za prestop državne meje ali jim je bil vstop v Republiko Slovenijo zavržen, ne zapustijo plovila brez dovoljenja policije.

(4) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi v zračnem prometu, določbi prvega in drugega odstavka tega člena pa se smiselno uporabljata tudi v avtobusnem in železniškem prometu.

29. člen **(kontrola potnikov, prevoznega sredstva in stvari)**

(1) Kontrola potnikov je kontrola, ki zajema preverjanje dokumentov za prestop državne meje skupaj s preverjanjem biometričnih podatkov ter z ugotavljanjem identitete osebe, ki namerava prestopiti državno mejo, in drugih pogojev za prestop in tiralčno-tehnično preverjanje osebe z odvzemom prstnih odtisov in odtisov dlani ter preverjanje drugih telesnih identifikacijskih značilnosti. Policist sme zahtevati od osebe, naj pokaže, kaj ima pri sebi.

(2) Če je glede na konkretne okoliščine mogoče pričakovati, da oseba poseduje prepovedane stvari ali predmete, ali zaradi ugotavljanja identitete, sme policist pregledati ali preiskati osebo. Preiskava po tem členu ne zajema preiskave telesnih votlin.

(3) Kontrola prevoznega sredstva je kontrola, ki zajema zunanji in notranji pregled prevoznega sredstva in preiskavo prevoznega sredstva.

(4) Če je glede na konkretne okoliščine mogoče pričakovati, da oseba v prevoznem sredstvu prevaža prepovedane predmete ali stvari, ki bi pripomogle k ugotavljanju njene identitete ali identitete drugih potnikov, ter zaradi preprečevanja nedovoljenega vstopa v Republiko Slovenijo sme policist preiskati prevozno sredstvo, kar pomeni podroben pregled vseh delov, vključno z razstavljanjem posameznih delov prevoznega sredstva.

(5) Kontrola stvari zajema kontrolo predmetov in stvari, ki jih ima oseba, ki namerava prestopiti državno mejo, s seboj ali v prevoznem sredstvu.

(6) Če je glede na konkretne okoliščine mogoče pričakovati, da so v predmetih ali stvareh, ki jih ima s seboj, ali v prevoznem sredstvu prepovedani predmeti ali stvari, ki bi pripomogle k ugotavljanju njene identitete ali identitete drugih potnikov, sme policist preiskati predmete ali stvari, kar pomeni podroben pregled vseh delov skupaj z razstavljanjem posameznih delov.

(7) Pri opravljanju kontrole potnikov, kontrole prevoznega sredstva in kontrole stvari sme policist uporabljati ustrezne tehnične pripomočke.

30. člen **(pravica prisotnosti)**

Lastnik prevoznega sredstva in lastnik stvari oziroma oseba, ki jih ima v posesti, ima pravico biti prisoten pri pregledu oziroma preiskavi.

35. člen **(izravnalni ukrepi)**

(1) Zaradi ugotavljanja nedovoljenega vstopa, preverjanja zakonitosti bivanja na ozemlju Republike Slovenije ter preprečevanja in odkrivanja nedovoljenih migracij in čezmejne kriminalitete lahko policisti zoper osebo, za katero okoliščine upravičujejo verjetnost, da je prestopila notranjo mejo, izvajajo izravnalne ukrepe, kot jih določa ta zakon.

(2) Med izravnalne ukrepe spadajo naslednja policijska pooblastila: kontrola osebe, preverjanje osebe, pregled listin ter pregled prevoznega sredstva in stvari.

(3) Pooblastila v okviru izravnalnih ukrepov izvajajo policisti tako, da naključno in nediskriminatorno preverjajo osebe, ki so prestopile notranjo mejo.

35.b člen **(kontrola osebe, pregled prevoznega sredstva in stvari)**

(1) Policist sme opraviti kontrolo osebe, pregled prevoznega sredstva in stvari, ki jih ima oseba pri sebi ali pod svojim nadzorom, če je glede na konkretne okoliščine mogoče pričakovati:

- da ima oseba pri sebi ali v prevoznem sredstvu predmete, ki jih je po zakonu treba zaseči;
- da ima oseba pri sebi ponarejene, prenašane, izmišljene ali tuje listine, ki jih uporabi kot svoje;
- da se v prevoznem sredstvu skrivajo druge osebe.

(2) Pred začetkom kontrole policist pozove osebo, da pokaže kaj ima pri sebi ali v prevoznem sredstvu, razen če bi to ogrozilo varnost ljudi in premoženja.

(3) Kontrolo osebe mora opraviti oseba istega spola, razen če s postopkom ni mogoče odlašati.

(4) Pri kontroli osebe policist z rokami pretipa oblačila osebe in pregleda vsebino predmetov, ki jih ima oseba pri sebi, pod svojim nadzorom ali v prevoznem sredstvu.

(5) Pregled prevoznega sredstva obsega zunanji in notranji pregled prevoznega sredstva, vključno z njegovimi skritimi deli.

(6) Pri pregledu prevoznega sredstva in stvari smejo policisti uporabljati tehnična sredstva in naprave in če je potrebno pregledati posamezne dele prevoznega sredstva.

(7) Če je na podlagi pregleda s tehničnimi sredstvi ali zaradi drugih okoliščin mogoče pričakovati, da se v delih prevoznega sredstva, ki so zapečateni s carinsko oznako, skrivajo osebe ali se prevažajo predmeti, ki jih je po zakonu treba zaseči, sme policist odstraniti carinsko oznako in opraviti pregled prevoznega sredstva in stvari. Policist sme odstraniti carinsko oznako tudi, če ugotovi, da je ta predrugačena ali poškodovana. O odstranitvi carinske oznake se obvesti upravni organ, pristojen za carinske zadeve, ki zagotovi njeno ponovno namestitvev. Do prihoda pooblaščenega uradne osebe upravnega organa, pristojnega za carinske zadeve, opravlja carinski nadzor nad prevoznim sredstvom in stvarmi v skladu z veljavnimi carinskimi predpisi policist.

(8) V primerih iz prejšnjega odstavka sme policist odstraniti tudi oznake za zagotovitev istovetnosti blaga pravnih in fizičnih oseb, o čemer izda potrdilo.

(9) Če policist med izvajanjem kontrole po tem členu najde predmete ali stvari, ki se smejo odvzeti po zakonu, ki ureja kazenski postopek, ali po zakonu, ki ureja prekrške, policist nadaljuje postopek po navedenih zakonih. V primeru, da najdeni predmeti ne sodijo med navedene predmete ali stvari, v skladu s predpisi pa spadajo v področje nadzora drugega državnega organa, jih prepustijo pristojnemu organu v nadaljnji postopek.

44. člen **(pristojni organi)**

(1) Pristojni organ Republike Slovenije za izvajanje Zakonika o schengenskih mejah je policija, razen določb iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena.

(2) Pristojni organ Republike Slovenije za izvajanje 39. člena Zakonika o schengenskih mejah je ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

(3) Pristojni organ Republike Slovenije za izvajanje b) točke 23. člena in 2.1.1 točke priloge VI Zakonika o schengenskih mejah je ministrstvo, pristojno za promet.

(4) Pristojni organ Republike Slovenije za izvajanje 4.3. točke VII. Priloge Zakonika o schengenskih mejah je ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

(5) Izvajanje tega zakona nadzira policija.

45. člen

Z globo najmanj 400 eurov se za prekršek kaznuje posameznik, ki:

1. ne pusti proste poti za nemoteno opravljanje nalog nadzora državne meje (tretji odstavek 8. člena);
2. seje ali sadi nekatere vrste rastlin ali drevja v nasprotju z odločbo (tretji odstavek 12. člena);
3. prestopi državno mejo izven mejnega prehoda ali izven delovnega časa (prvi odstavek 5. člena Zakonika o schengenskih mejah);
4. prestopi državno mejo zaradi nepredvidljivih nujnih okoliščin, pa o tem takoj ne obvesti policije (drugi odstavek 15. člena);
5. se giblje ali zadržuje na območju mejnega prehoda, pa za to nima upravičenega razloga (četrti odstavek 22. člena);
6. na območju mejnega prehoda ne upošteva navodil in odredb policista, ki opravlja mejno kontrolo (24. člen);
7. brez soglasja kakor koli spremeni namembnost objekta ali naprave, ki je na območju mejnega prehoda (prvi odstavek 25. člena);
8. ne izpolni obveznosti poveljnika plovila (prvi, drugi in tretji odstavek 26. člena tega zakona);
9. se izmakne mejni kontroli ali se poskuša izmakniti mejni kontroli (prvi odstavek 27. člena);
10. samovoljno zapusti območje mejnega prehoda, dokler mejna kontrola ni opravljena (prvi odstavek 27. člena);
11. se pri mejni kontroli izkaže s tujo ali neveljavno listino za prestop državne meje (prvi odstavek 27. člena);
12. ne pojasni vseh okoliščin, pomembnih za prehod državne meje ali ne upošteva navodil in odredb policistov, ki opravljajo mejno kontrolo (drugi in tretji odstavek 27. člena).

Zakon o spremembah in dopolnitvi Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 36/21)

5. člen

V obdobju do 1. januarja 2022 Ministrstvo za notranje zadeve postane upravljavec:

- nepremičnin na območju mejnih prehodov.

Ne glede na prejšnji odstavek Ministrstvo za notranje zadeve ne postane upravljavec naslednjih nepremičnin:

- nepremičnin, ki imajo status infrastrukture po drugih predpisih, in nepremičnin, ki so nujne za opravljanje javnih nalog, povezanih s to infrastrukturo, razen mejnih prehodov.

V obdobju do 1. januarja 2022 Ministrstvo za notranje zadeve postopno postane upravljavec nepremičnega premoženja iz prvega odstavka tega člena in prevzame zaposlene, začete investicije, finančna sredstva ter arhivsko in dokumentarno gradivo, povezano s tem premoženjem, po časovnem

zaporedju, ki ga s posebnim dogovorom določita Ministrstvo za javno upravo in Ministrstvo za notranje zadeve.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje obravnava v Državnem zboru Republike Slovenije po skrajšanem postopku v skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21 in 58/23), saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona, ki se nanašajo na uskladitev glede na dejstvo, da policija s 1. 1. 2023 ne izvaja več mejne kontrole na kopenskih mejah s sosednjimi državami, na razmejitev nepremičnin, na tiste, ki so nujne za opravljanje nalog iz pristojnosti policije ter s tem povezano zmanjšanje stroškov iz naslova upravljanja nepremičnin in na nadgradnjo normativnega okvirja posameznih določb na področju opravljanja policijskih nalog in izvajanja policijskih pooblastil.

VI. PRILOGE

/